UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale 2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

Studiu de caz

CUM UTILIZEAZĂ UNIVERSITĂȚILE DATE. CONTEXT STRATEGIC

2021

DATE ÎN UNIVERSITĂȚI

context instituțional •
context intenațional •

Această operă este pusă la dispoziție sub Licența Creative Commons Atribuire 4.0 Internațional

Calitate în învățământul superior: INTERNAȚIONALIZARE ȘI BAZE DE DATE

Ministerul Educației și Cercetării

Cum utilizează universitățile date: context strategic

Format	*tip policy note/ research/ study*
Volum	*20-30 pagini (fără anexe)*
Limba	*Română*
• *Drepturile de autor asupra studiului sunt cedate UEFISCDI;* • *Studiul va fi publicat sub o licență Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International sau mai liberă*	
Tehnordactare (reguli generale)	• *Font Times New Roman, Spacing before/ after 3 pt, Line spacing multiple 1,15;* • *Nu se utilizează Bold pentru sublinieri (doar Italic și Underline);* • *Grafice/ figuri editabile în MS Office* • *Niveluri de titlu automate (headings); maxim nivelul 4*
Formatarea finală în vederea publicării	*Responsabilitatea UEFISCDI, ulterior transmiterii formei finale a studiului*
Bibliografie // Note de subsol	*Va fi generată automat prin modul References al Word; Still Harvard sau Chicago.*

CUPRINS

Abordarea analizei contextului strategic la nivel instituțional (universitățile din România) **3**

Context **3**

Abordare metodologică **7**

Rezultatele analizei instituționale; concluzii **8**

Context internațional. Dinamica Procesului Bologna **15**

Bibliografie **21**

ANEXA 1. Dicționare semantice arborescente pentru analiza instituțională **22**

ANEXA 2. Structura datelor prelucrate pentru maparea Procesului Bologna .. **33**

Abordarea analizei contextului strategic la nivel instituțional (universitățile din România)

Contextul strategic al modului în care universitățile din România utilizează date este descris pe de o parte de *orientările strategice generale ale instituțiilor de învățământ superior* și, pe de altă parte, de *contextul internațional de la nivel european* - dinamica Procesului Bologna.

Această primă secțiune a studiului prezintă arhitectura și operaționalizarea unei metodologii de analiză semantică automată (pe bază de thesaurus/ dicționar arborescent) pentru o *analiză instituțională* pe baza documentelor strategice ale universităților românești (vizând perioada 2016-2020). Secțiunea este sugestivă atât pentru analiza instituțională per se - rezultatele analizei, cânt și pentru descrierea instrumentului metodologic de analiză de politici.

Context

Ca urmare a inițiativei strategice a Ministerului Educației Naționale din 2011 de a grupa cele 90 de universități românești în trei categorii (Universități de Cercetare Avansată și Educație - categoria I, Universități de Educație și Cercetare Științifică sau Creație Artistică - categoria II, Universități Centrate pe Educație - categoria III), în perioada 2012-2014 a fost realizată o evaluare externă independentă a 70 de universități din România pe baza programului Institutional Evaluation Programme (IEP) al European University Association (EUA) cu sprijinul Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI).

Programul IEP a mai fost aplicat anterior în astfel de exerciții de evaluare în Bosnia și Herţegovina, Spania, Irlanda și Slovacia.

Pe parcursul și la finalul procesului de evaluare, EUA și UEFISCDI au publicat rapoarte de evaluare ale celor două runde de evaluare pentru fiecare universitate și un raport final agregat care a urmărit să integreze provocări comune și să propună recomandări strategice pentru universitățile românești (http://pc.forhe.ro/ro, http://pe.forhe.ro/ro).

Principalele concluzii agregate ale celor 70 de rapoarte de evaluare au vizat *capacitatea strategică pe termen lung* a universităților, *asigurarea calității* și *arhitectura sistemică*:

- *Despite the high commitment of senior leaders and academic and administrative staff to their institutions, the long-term strategic capacity of institutions is limited by the narrow scope of their autonomy, constant legislative change and financial uncertainties.*
- *The detailed regulatory framework and the way that the national quality assurance process is carried out reinforce institutional isomorphism across the sector, particularly because these aspects are combined with a strong tendency toward academic inbreeding and limited internationalisation in a number of universities.*

- *The higher education system in Romania is characterised by its fragmentation due to the existence of many small institutions, a pervasive lack of institutional cooperation and a variance in the sustainability and quality of the institutions.*

Pe baza concluziilor, raportul final agregat a formulat 30 de recomandări - o parte dintre acestea destinate universităților și o parte destinate autorităților naționale. Aceste recomandări au fost grupate în 10 priorități tematice (nouă privind guvernanța universităților și una privind guvernanța centrală a sistemului de învățământ superior - care nu a fost luată în calcul în analiza semantică deoarece nu vizează direct universitățile):

1. *„stimulate institutional change”,*
2. *„secure sustainable funding”,*
3. *„invest in people”,*
4. *„assure quality”,*
5. *„promote student access and success”,*
6. *„shift to student-centred learning”,*
7. *„increase research capacity”,*
8. *„engage with society”,*
9. *„internationalise”.* (Sursock 2014)

Notă: Traducerea în limba română a acestor subiecte (priorități tematice) și identificarea cuvintelor cheie pentru construcția dicționarului semantic arborescent sunt prezentate în Anexa 1.

Ulterior procesului de evaluare, în 2016, ministrul educației a solicitat universităților românești publicarea strategiilor instituționale actualizate (ca urmare a procesului de evaluare finalizat în 2014) - un demers cu scopul de a asigura coerența strategică a intervențiilor din sistem.

Planurile strategice publicate au stat la baza analizei semantice prezentate în cadrul acestui studiu; au fost identificate 45 de strategii instituționale - disponibile public pe website-urile universităților românești.

Implementat între 2008 și 2011 de către UEFISCDI, primul exercițiu național de foresight pentru învățământul superior românesc s-a concentrat pe luarea deciziilor sistemice și pe crearea unui consens între diferiți actori din sistem, cu scopul de a asigura perspectiva sistemică necesară și libertatea dorită pentru a regândi învățământul superior românesc. Având în vedere domeniul său de aplicare, exercițiul a avut, în mod evident, o legătură strânsă cu procesul de elaborare a politicilor, dar a mers și mai departe în domeniul comunităților epistemice prin dezvoltarea unei rețele bazate pe cunoaștere a experților și a părților interesate din învățământul superior care au fost implicate de-a lungul procesului de foresight.

Având în vedere designul și rezultatele exercițiului, întărirea consolidării capacității strategice la nivelul instituțiilor de învățământ superior este punctul de reper al unui ciclu de învățare asociat politicilor care ar trebui să se traducă în principii și politici de guvernanță îmbunătățite și mai bine articulate în instituțiile de învățământ superior din România.

Pornind de la acest context, *analiza instituțională* a fost realizată prin două analize semantice distincte, complementare, care se referă la:

A. Analiza semantică integrată a cadrului strategic de la nivel național (pe baza recomandărilor IEP):

(1) analiza unor subiecte de referință din discursul internațional actual privind managementul strategic și funcțiile universităților - asociat recomandărilor IEP;

(2) analiza conceptelor promovate ca rezultat al exercițiului național de foresight pentru învățământ superior din 2008-2011.

Complementar, analiza B introduce temele contextuale ale priorităților europene în domeniu și Obiectivele ONU pentru dezvoltare durabilă (analizele sunt dinsticnte pentru facilitarea tiparelor de conexiuni semantice între categoriile de subiecte).

B. Analiza semantică integrată a priorităților europene și priorităților de dezvoltare durabilă:

(1) analiza unor subiecte de referință din discursul internațional actual privind managementul strategic și funcțiile universităților - asociat recomandărilor IEP;

(2) analiza subiectelor de interes strategic de la nivelul Comisiei Europene din domeniul învățământului superior (Ariei Europene a Învățământului Superior);

(3) analiza subiectelor definite de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ONU);

Prin analiza semantică (prin operaționalizarea metodologiei de cercetare - pentru cele două analize - descrise în cadrul acestei secțiuni) a fost analizat modul în care aceste subiecte de referință și de interes internațional sunt (au fost) reflectate în documentele strategice ale universităților române.

Care este semnificația și importanța analizei instituționale a universităților?

Interesul pentru modul în care universitățile românești adresează temele de interes enumerate aici este definit, la nivel generic, de importanța rolului universităților în societate. Așadar, trei dintre aspectele esențiale:

- *Privind dezvoltarea tehnologică*: Viteza cu care evoluează tehnologia indică provocările inerente în dezvoltarea și validarea cunoașterii privind descoperirile tehnologice. Capacitatea universităților de a înțelege și de a instrumenta schimbarea tehnologică în procesele de predare, cercetare și administrative, modul în care se

conectează la aceasta și, mai ales, rolul acestora în promovarea și diseminarea tehnologiei au o importanță indiscutabilă pentru societate. Referințe esențiale care descriu dinamica tehnologică actuală și provocările pentru universități sunt rapoartele anuale *tech trends* publicate de Deloitte și Future Today Institute. (Deloitte Insights 2021), (Future Today Institute 2021)

- *Privind Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ONU):* După adoptarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă în 2015 de către Statele Membre ONU, întreaga lume a intrat în joc și diverse instituții de învățământ superior de pe tot globul demarează acțiuni care adresează, colectiv și individual, provocările majore. Sunt disponibile public articole științifice și documente de poziție asupra rolului învățământului superior în raport cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), sunt lansate inițiative (cu foarte largă participare) din domeniul învățământului superior privind sustenabilitatea, sunt operaționale platforme pentru schimbul de bune practici, clasamentele internaționale Times Higher Education includ *clasificarea impactului universităților în funcție de ODD* (analizând modul în care universitățile sprijină atingerea ODD prin colaborări internaționale, prin promovarea bunelor practici și prin publicare). Având angajamentul a peste 300 de universități, inițiativa *Higher Education Sustainability Initiative* (una dintre cele 16 rețele de acțiune majore asociate ODD) a fost lansată în 2012 de către ONU și reprezintă o interfață cu știința și mediul politic pentru instituțiile de învățământ superior; un spațiu deschis pentru colaborare instituțională și transfer de cunoaștere cu scopul de a maximiza impactul parteneriatelor pentru ODD, inițiativa încorporează (sprijină) 365 de parteneriate strategice care adresează toace cele 17 ODD (https://sustainabledevelopment.un.org/partnerships/hesi).
- *Privind obiectivele strategice ale Comisiei Europene pentru Europa și pentru învățământul superior european:* Cadrul strategic european din domeniul învățământului superior este compus în prezent din (I) ET2020[1], (II) *Renewed EU Agenda for Higher Education*[2] și (III) Viziunea Comisiei pentru 2025 privind Aria Europeană a Educației[3].

  Prioritățile ET2020 sunt concentrate pe: *învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea academică, calitatea și eficiența educației și formării, echitate, coeziune socială și cetățenie activă, creativitate și inovare, inclusiv antreprenoriat - la toate nivelurile de educație și formare*;

  Agenda europeană reînnoită pentru învățământul superior conține patru priorități strategice: *Combaterea viitoarelor necorelări în materie de competențe și promovarea*

1 2009/C 119/02 Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale („ET 2020")

2 SWD(2017) 164 final Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind o nouă agendă a UE pentru învățământul superior

3 COM(2017) 0673 final Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Consolidarea identității europene prin educație și cultură

excelenței în dezvoltarea competențelor; consolidarea unor sisteme de învățământ superior favorabile incluziunii și conectate; asigurarea faptului că instituțiile de învățământ superior contribuie la inovare; sprijinirea unor sisteme de învățământ superior eficace și eficiente (reiterând focalizarea tematică a ET2020);

Viziunea Comisiei Europene pentru 2025 privind Aria Europeană a Educației pune accentul pe: *mobilitate, recunoașterea automată a calificărilor, crearea de universități europene de talie mondială, crearea Cardului Studentului European, stimularea inovării în sectorul educației în era digitală, intensificarea sprijinului acordat profesorilor*.

Privind la relevanța globală și la dinamica internațională a subiectelor menționate mai sus și având în vedere legătura puternică dintre acestea și spațiul universitar, rolul universităților în societatea contemporană este unul crucial - cel puțin din perspectiva abordării provocărilor globale.

Din perspectiva modului în care universitățile utilizează date, considerăm că ansamblul strategic al funcțiilor și guvernanței instituțiilor de învățământ superior descrie în mod esențial contextul și capacitățile critice pentru digitalizare - cu impact asupra competitivității instituționale a universităților din România.

Abordare metodologică

Pentru a vedea rezultatele măsurilor sistemice menționate mai sus în ceea ce privește consolidarea capacității strategice la nivelul instituțiilor de învățământ superior, pentru a marca ciclul de învățare a politicilor în sistemul de învățământ superior din România și pentru a trasa profilul principiilor de guvernanță ale instituțiilor de învățământ superior din România, am analizat strategiile instituționale reproiectate ale universităților românești în raport cu viziunea strategică pentru sistemul de învățământ superior din România (publicată în 2011) și cu raportul de evaluare sistemică al IEP (publicat în 2014) - analiza A.

În ceea ce privește analiza B, a subiectelor de interes strategic de la nivelul Comisiei Europene (din domeniul învățământului superior) și a subiectelor definite de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă - acestea au fost discutate mai sus și, fiind relevante în a descrie rolul universităților în societate, sunt de asemenea relevante pentru o analiză instituțională a universităților, i.e. a modului în care acestea se regăsesc în discursul strategic al universităților - cu ipoteza fundamentală că, cel puțin în cazul în care subiectele cheie nu se regăsesc în documentele strategice ale universităților, nu ne putem aștepta la investiții consistente/ un rol activ al instituțiilor de învățământ superior în abordarea provocărilor; dar și cu interesul de a descoperi importanța fiecărui subiect și legăturile dintre acestea în discursul strategic universitar.

Așadar, structura și conținutul dicționarelor reflectă exclusiv aceste categorii de subiecte - care reprezintă, în cadrul analizei prezentate aici, scenariile de analiză semantică.

Pentru operaționalizarea analizelor semantice - inclusiv dezvoltarea dicționarelor arborescente - a fost utilizat instrumentul software *open source* Tropes Zoom (Semantic Knowledge (website) 2019).

Standardizarea terminologică și analiza semantică

O primă etapă în construcția dicționarelor a constat în definirea claselor semantice i.e. subiectele urmărite în textele analizate. Acestea sunt, în fapt formulări (sau reformulări) scurte ale temelor/ subiectelor enunțate în domeniile de referință.

În tabelul 1 din Anexa 1 se regăsesc sintagmele originale - care descriu subiectele de interes pentru analiză și clasele semantice corespondente - definite pentru construcția dicționarului semantic.

Operarea instrumentului software Tropes presupune construcția scenariului de analiză semantică sub forma unui dicționar arborescent - dezvoltat pentru analiza discutată aici pornind de la corespondența semantică prezentată în Anexa 1.

Așadar, cele două dicționare construite în Tropes au o structură arborescentă compusă din *clase semantice* - subiectele de referință urmărite în analiză (din categoriile descrise anterior) și *cuvinte cheie* (incluse în tabelele 2 și 3 din Anexa 1).

În vederea creșterii relevanței analizei instituționale, aceasta se bazează, de asemenea, pe o metodologie aplicată de analiză semantică integrată cu analiză de rețea (de tip Big Data), pornind de la rezultatele utilizării instrumentului software Tropes - inclusiv cu scopul creșterii relevanței analitice a thesaurus-ului dezvoltat pentru domeniul învățământului superior.

Rezultatele analizei instituționale; concluzii

Figura 1 prezintă frecvențele - în documentele strategice analizate - celor 12 referințe semantice (ca sumă a aparițiilor cuvintelor cheie clasificate) - marcate cu bare de culoare verde și etichete. Se poate observa cu ușurință că există două subiecte cheie la care planurile strategice ale instituțiilor de învățământ superior se referă cel mai abundent, într-o măsură semnificativ mai mare decât la celelalte subiecte: (nr. 9) internaționalizarea și (nr. 4) asigurarea calității. Posibile explicații sunt detaliate în continuare.

În ceea ce privește internaționalizarea învățământului superior, între 2014 și 2015, UEFISCDI a implementat un proiect din fonduri structurale care a livrat cu succes - în urma unui proces larg participativ - un cadru strategic și diverse instrumente metodologice și ghiduri pentru internaționalizarea învățământului superior românesc, o platformă funcțională pentru marketingul învățământului superior (Study in Romania) și 19 strategii de internaționalizare a instituțiilor de învățământ superior. Majoritatea universităților participante la proces au publicat strategii revizuite (obiectul analizei instituționale prezentate în acest studiu). În acest sens, capacitatea strategică a universităților din România care abordează tema internaționalizării a fost semnificativ consolidată; sau, într-o măsură mai puțin semnificativă din punct de vedere

strategic, prioritățile și măsurile pe această temă erau deja la dispoziția unei părți a universităților pentru a fi incluse în continuare în strategiile lor revizuite analizate aici.

În ceea ce privește prioritatea de asigurare a calității, trebuie să detaliem aici cadrul de operaționalizare a recomandărilor EUA. Subclasele semantice pe care le-am selectat ca fiind cele care definesc cel mai bine recomandările sunt *asigurarea internă a calității*, *cultura calității* și *asigurarea calității*, cu 3, 4 și, respectiv, 70 de apariții. Cuvintele cheie corespunzătoare utilizate în analiză sunt, desigur, *markeri* semantici ai acestor subiecte. Simplul fapt că am folosit subiectul destul de general al *asigurării calității* - care nu putea fi evitat, având în vedere raționamentul recomandărilor - a făcut ca acesta să crească statisticile privind această prioritate specifică. Dacă avem în vedere dinamica sistemică, dialogul larg și interesul tot mai mare pentru asigurarea calității în învățământul superior românesc din ultimii ani, asigurarea calității a fost integrată cu generozitate în discursul instituțional.

Figura 1 Ocurența în documentele strategice a celor 12 clase semantice asociate recomandărilor EUA IEP

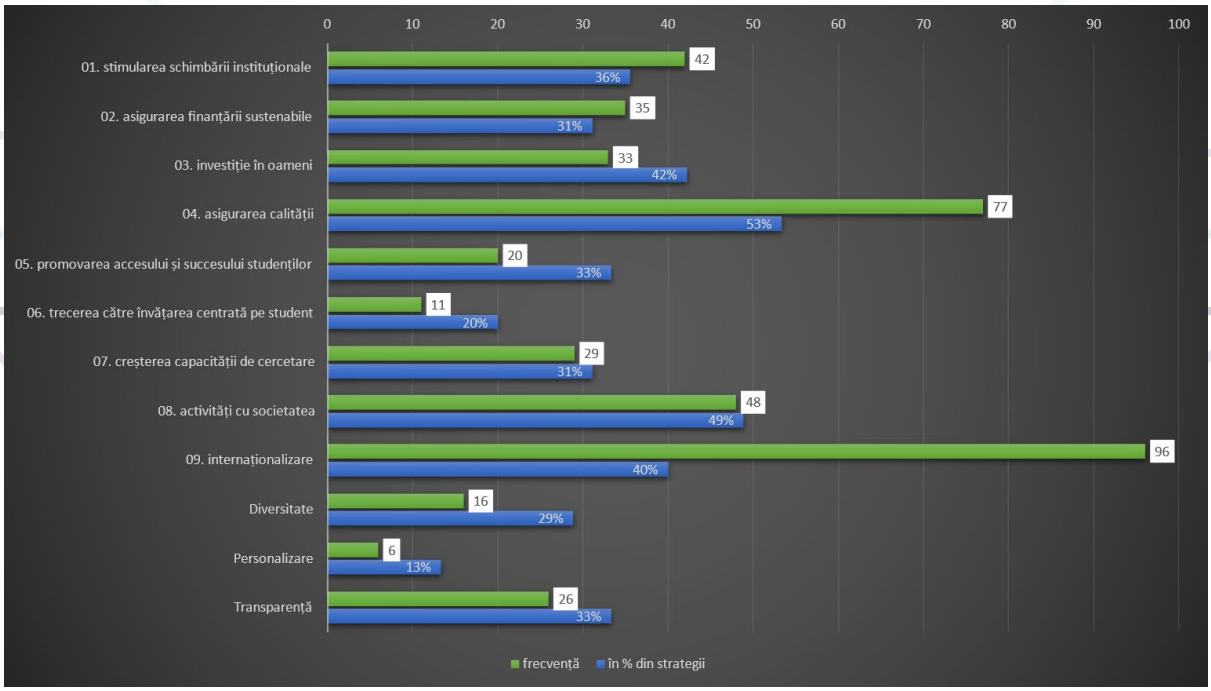

Figura 1 arată, de asemenea, că, pe lângă subiectele de interes mediu, există subiecte cheie care sunt abordate mai degrabă marginal de către universitățile din România: *personalizarea* (articulată în mod consistent de viziunea strategică pentru învățământul superior românesc în 2025 publicată în 2011), cu doar șase apariții în șase documente (o singură referire izolată per document) și prioritatea privind *trecerea către învățarea centrată pe student* (nr. 6), cu doar 11 apariții în nouă documente.

Marcat cu bare de culoare albastră, procentul instituțiilor de învățământ superior care abordează fiecare prioritate strategică arată că doar asigurarea calității a depășit pragul de 50% (menționată în 53% din documente - 24 din 45).

Un fapt interesant este că prioritatea cheie cea mai frecvent citată - *internaționalizarea* (nr. 9) se regăsește doar în 40% (18) din strategiile instituționale; acest lucru se datorează faptului că jumătate din referințe sunt furnizate de doar trei dintre cele 45 de universități (anonimizate cu numerele de identificare 25 - cu 25 de referințe și 6 și 32 - cu 12 referințe), după cum se poate vedea în figura 2. O primă concluzie generală ar fi că, având o acoperire medie de 34%, cele 12 priorități cheie sunt abordate mai degrabă în mod inconsistent de către instiuțiile de învățământ superior din România (eșantionul celor 45 incluse în analiză) în planurile strategice ale acestora începând cu 2016.

Figura 2. Distribuția celor 12 clase semantice între planurile strategice ale universităților (valori agregate pe linie și coloană în ordine descrescătoare)

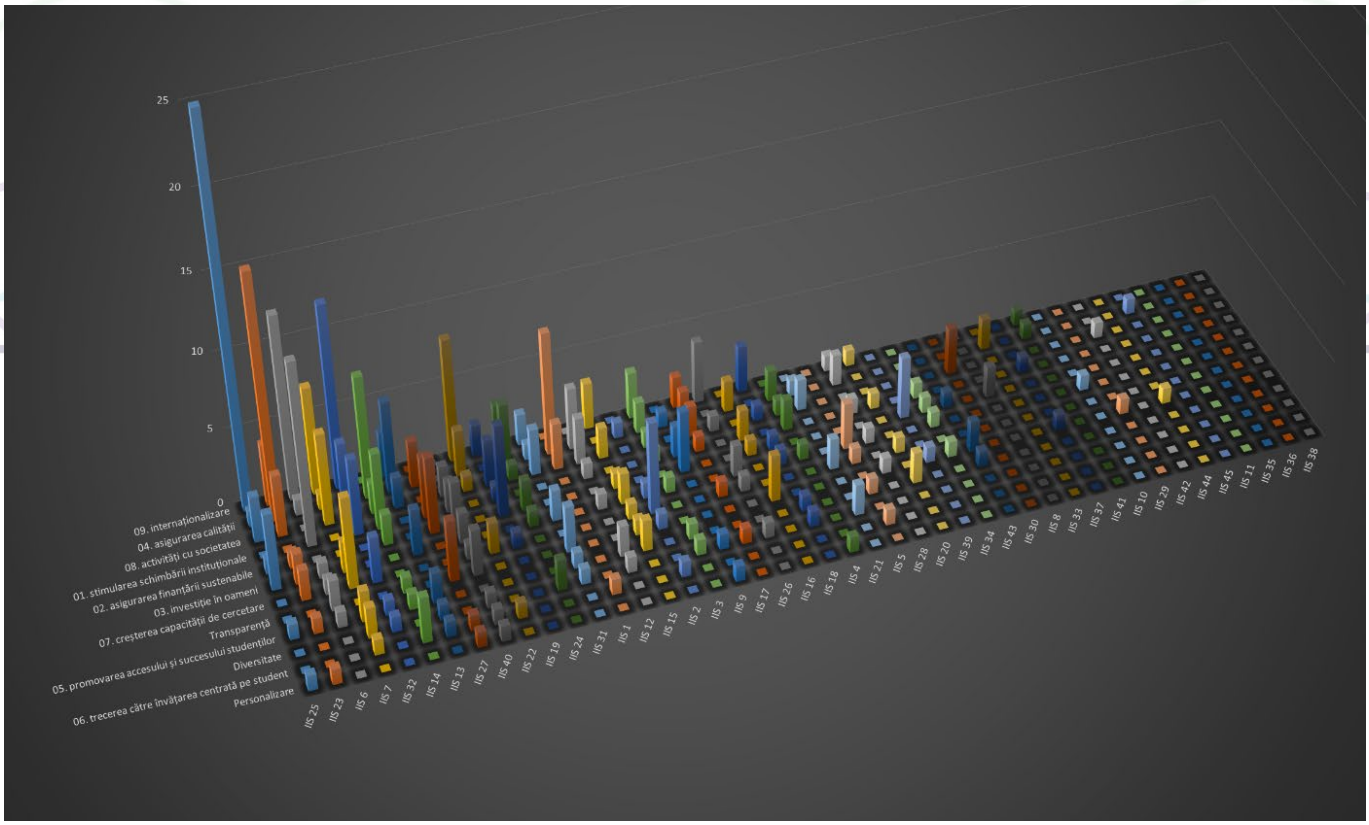

Figura 2 descrie un *peisaj strategic* destul de eterogen în ceea ce privește cele nouă priorități prevăzute în raportul EUA și cele trei concepte strategice promovate de viziunea strategică pentru 2025. Prima perspectivă a eterogenității este aceea că diferențele de frecvențe în cadrul universităților reflectă accentul strategic al acestora; spre exemplu, IIS (instituția de

învățământ superior) 25 se concentrează moderat pe prioritatea de a investi în oameni (cinci apariții) și de a se implica în societate (trei apariții), abordând, de asemenea, pe scurt (cu câte o apariție înregistrată) personalizarea și prioritățile nr. 2, 4 și 5, în timp ce se referă în mod extensiv la internaționalizarea învățământului superior (25 de ocurențe). Există, de asemenea, și aspectul negativ al acestei eterogenități, și anume că există o anumită lipsă de masă critică și de coerență a discursului strategic în raport cu principalele provocări identificate pentru sistemul de învățământ superior din România.

Figura 2 oferă, de asemenea, ierarhia subiectelor strategice (conform interesului exprimat de instituțiile de învățământ superior) și o imagine mai precisă a diversității de focalizare/ eventualei lipse de coerență a discursului strategic în rândul celor 45 de instituții de învățământ superior. Pe baza statisticilor agregate, se poate observa că există un grup de cinci IIS care sunt active în raport cu cadrul strategic descris în acest document, un grup de mijloc de 13 până la 20 de IIS și un grup de 20 de IIS (în dreapta graficului din figura 2) care întârzie să abordeze nucleul de priorități strategice și provocări identificate la nivel sistemic, i.e. să se încadreze în curba de învățare a politicilor.

Figura 3 arată, în frecvențe relative, că focalizarea strategică a instituțiilor de învățământ superior este diversă în ceea ce privește acoperirea tematică, intensitatea și distribuția (doar o singură universitate abordând în mod egal patru subiecte - IIS 34).

Ca detalii suplimentare în ceea ce privește acoperirea celor 12 priorități cheie, niciuna dintre cele 45 de IIS nu reușește să abordeze cel puțin patru priorități din cele 12 (cu excepția unei IIS care nu reușește să abordeze decât trei); primele cinci IIS după numărul total de referințe (IIS 25, 23, 6, 7 și 32 - la baza figurii 3) nu reușesc să abordeze fie patru, fie cinci priorități, în timp ce la pollul opus, opt IIS abordează doar o singură prioritate și patru IIS nu abordează niciuna dintre referințele strategice (în partea de sus a figurii 3) - ceea ce face ca un grup de 25% din cele (45) IIS să fie plasat în afara tendinței principale a ceea ce am descris a fi ciclul de învățare asociat politicilor în sistemul de învățământ superior din România.

Figura 3. Distribuția celor 12 clase semantice între planurile strategice ale instituțiilor de învățământ superior (frecvențe relative)

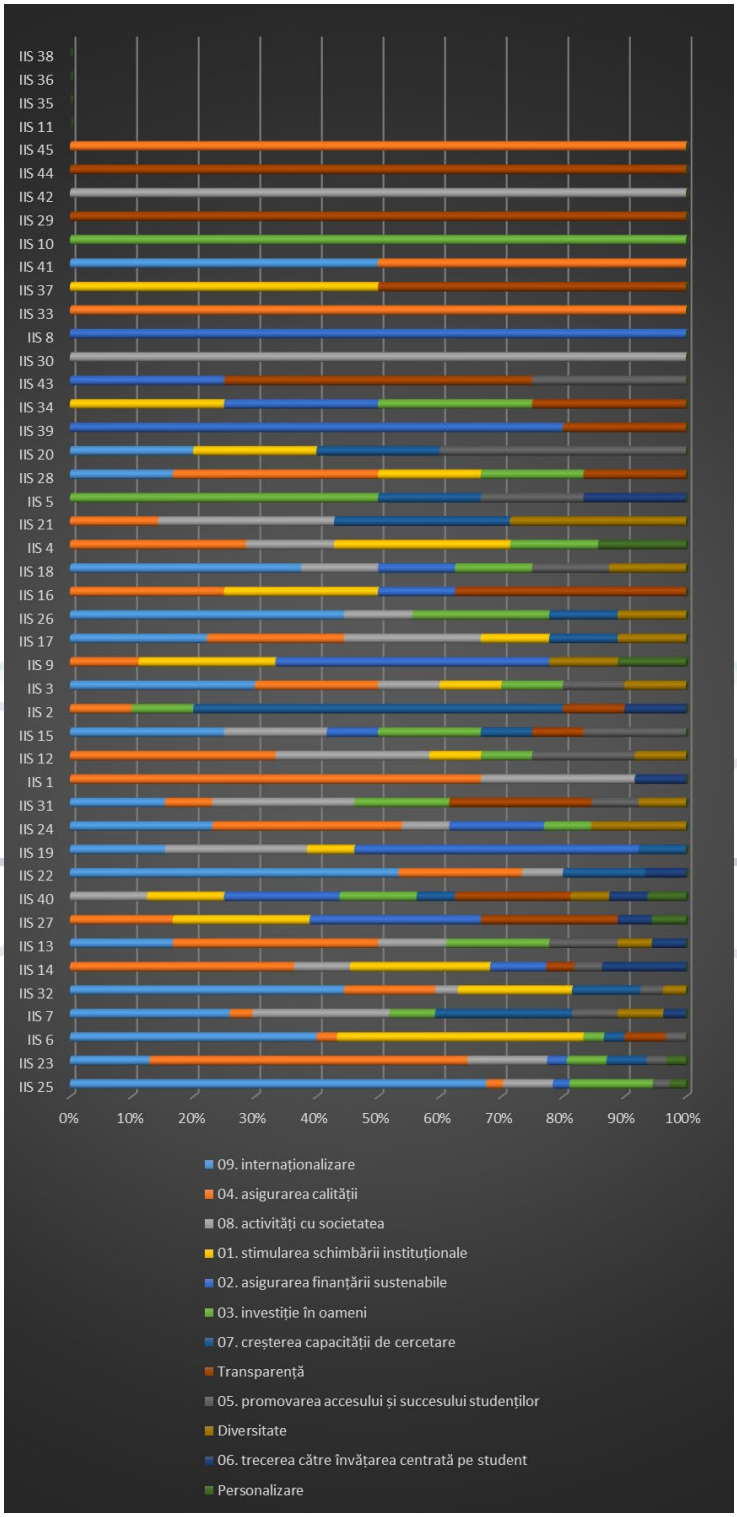

Dincolo de constatările de mai sus, se poate observa că cele trei concepte promovate de viziunea strategică pentru sistemul de învățământ superior din România în 2025 - un element cheie al gândirii strategice pe termen lung, ingredient esențial al ciclului de învățare asociat politicilor - sunt în urmă sau, mai bine spus, nu au reușit să producă un impact substanțial asupra consolidării capacității strategice la nivel instituțional, având în vedere intervalul de timp suficient dintre publicarea viziunii strategice în 2011 și revizuirea planurilor strategice ale instituțiilor de învățământ superior în 2016.

Concluzionând, se poate afirma că strategiile instituționale reproiectate ale instituțiilor de învățământ superior din România (începând cu 2016) reflectă un discurs strategic destul de deficitar și eterogen în raport cu prioritățile furnizate de raportul de evaluare EUA (2014) și cu conceptele strategice promovate de viziunea strategică pentru 2025 (2011): pe de o parte, există provocări și priorități strategice care sunt abordate din abundență, în timp ce există, de asemenea, subiecte de interes scăzut sau foarte scăzut din partea universităților; pe de altă parte, cu o acoperire tematică medie de 34%, prioritățile cheie identificate prin măsuri sistemice sunt abordate mai degrabă în mod necomplet de către instituțiile de învățământ superior în planurile lor strategice. De altfel, fiecare dintre cele 45 de IIS incluse în analiză nu reușește să abordeze cel puțin patru priorități din cele 12 (cu excepția unei IIS care nu reușește să abordeze decât trei).

Atunci când se analizează impactul relativ al celor două intervenții sistemice majore (exercițiul național de foresight și exercițiul de evaluare instituțională externă), viziunea pentru sistemul de învățământ superior din România publicată în 2011 este (și mai) în urmă în ceea ce privește trezirea interesului IIS pentru conceptele strategice pe care le-a promovat.

În ceea ce privește reflectarea categoriilor semantice complementare (din analiza B) în documentele strategice ale universităților, dincolo de frecvențele relative și absolute ale cuvintelor cheie incluse în studiu, reprezentarea datelor prin intermediul analizei de rețea (combinată cu analiza semantică) este sugestivă pentru acea inconsistență a discursului strategic de la nivelul universităților din România.

Trebuie precizat însă faptul că analiza - care se bazează pe combinația dintre instrumentul software de analiză semantică și cel de analiză de rețea - este consistent afectată de disponibilitatea și formatul textelor analizate. Din păcate, textele dcelor 45 de documente strategice au fost puse la dispoziție/ publicate online de către universități în formate cu deficiențe - în multe cazuri fiind vorba despre documente ștampilate și publicate în format de imagine scanată, nu de text (fenomen datorat, probabil, solicitării ministerului educației de la momentul anului 2016, care presupunea publicarea documentelor online - interpretată la nivelul universităților mai mult ca o condiție formală decât ca un exercițiu instituțional strategic); procesarea textelor/ imaginilor de calitate mai slabă pentru analiza semantică și de rețea conduce la pierderea unor caractere speciale (care nu mai pot fi identificate de cele două instrumente software ca formând cuvintele din dicționarele semantice), în special a diacriticelor - motiv pentru care ordinea frecvențelor (marimilor nodurilor) claselor semantice

din Figura 4 este alterată - i.e. în special clasele semantice definite de cuvinte cheie cu diacritice - „internaționalizare", „asigurarea calității". Acest aspect tehnic al analizei nu poate fi controlat. Evident, este de dorit, pentru viitor, ca documentele strategice ale universităților să fie disponibile public în formate adecvate, conform practicii europene și internaționale.

Figura 4. Reprezentarea rețelei claselor semantice din documentele strategice ale unievrsităților (ontologia semantică)

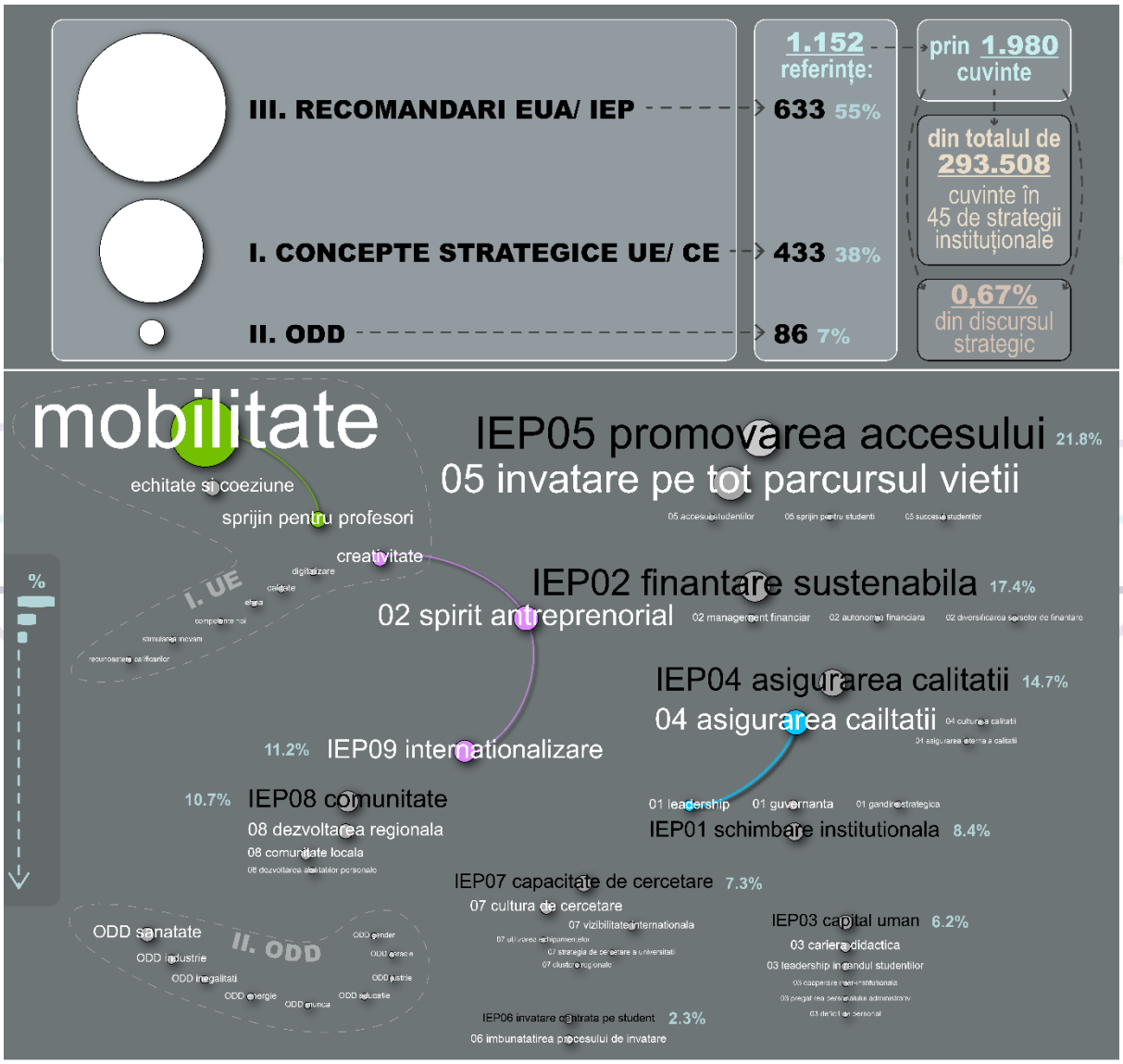

Dincolo de impedimentul tehnic descris, imaginea rămâne sugestivă pentru eterogenitatea discursului strategic, având în vedere că au fost procesate 1980 de cuvinte cheie. Păstrând așadar scala implicită, se pot face aici o serie de observații.

Există un dezechilibru în corpusul de texte strategice: 55% dintre referințele din categoria subiectelor asociate recomandărilor EUA/ IEP, 38% referințe asociate conceptelor strategice UE/ CE și doar 7% referințe asociate Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. La o primă vedere însă, termenul *dezechilibru* poate fi unul nepotrivit, considerând, spre exemplu, că ODD nu reprezintă în mod necesar un element important al discursului strategic universitar (deși așteptările de la mediul universitar în raport cu implementarea ODD sunt articulate la nivel internațional);

Privind structura discursivă (aspect calitativ), despre subiectele din textele analizate nu se poate afirma că se constituie într-o rețea, din cauza lipsei de legături între termeni (i.e., co-ocurența perechilor de subiecte în aceeași propoziție) - motiv pentru care graful acestora este mai degrabă un grafic standard, iar distribuția nodurilor a fost realizată exclusiv ierarhic, pe baza frecvențelor subiectelor (indicat în partea stângă a figurii). Important de menționat aici: era de așteptat ca rețeaua semantică să nu fie foarte dezvoltată, stufoasă - să nu existe o multitudine de legături între noduri. Aceasta pentru că documentele strategice au, în general, o structură argumentativă specifică prin faptul că temele pe care le abordează se regăsesc foarte rar împreună, chiar și doar câte două, în aceeași propoziție; de obicei, textele strategice conțin propoziții distincte care enunță diversele priorități tematice - în cazul de aici, referințele de interes în analiza semantică; de cele mai multe ori chiar, acestea sunt incluse în liste cu propoziții scurte (bullet-uri). Așadar, din perspectiva relațiilor dintre temele principale, textele strategice sunt în mod fundamental diferite față de cele literare sau cele științifice - care abordează, ca exemplu generic, tema A pe care o explică argumentativ utilizând conceptele B, C și D, pe care apoi, pe parcursul textului, le descrie împreună, în diverse logici de cauzalitate care le repune sistematic în aceleași propoziții - A cu B, B cu C, D cu A și cu B etc.

Totuși, relațiile dintre noduri - dintre acele teme strategice a căror importanță globală este asumată la nivel internațional - sunt poate neașteptat de inconsistente în corpusul de documente strategice analizate, cel puțin din perspectiva acestor trei categorii de subiecte. Evident, nu se sugerează aici că discursul strategic al universităților românești nu are propria consistență - ci doar inconsistență în raport cu provocările strategice globale.

Context internațional. Dinamica Procesului Bologna

Figura 5 descrie, într-o reprezentare vizuală completă, întreaga structură (sub-linii de acțiune) și dinamica (migrarea între linii de acțiune) priorităților de politici ale Procesului Bologna, pe baza rapoartelor de implementare ale acestuia publicate în perioada 2005-2020.

Construcția acestei resurse a presupus un efort mare de agregare a datelor/ informațiilor din șase rapoarte de implementare ale Procesului Bologna; aceasta este inclusă aici ca resursă primară (imagine de ansamblu care nu mai este disponibilă public în niciun alt document de politici sau analitic asociat Procesului Bologna) pentru posibile analize de context particulare, focalizate. Structura și dinamica Procesului Bologna este însă relevantă pentru analiza

instituțională prezentată în acest studiu în primul rând prin faptul că descrie o dinamică internațională ridicată a contextului și priorităților de politici în domeniul învățământului superior - sugestivă pentru opțiunile strategice ale universităților din România.

În al doilea rând, evidențiază apariția priorității de politici privind digitalizarea: sub forma sub-liniei de acțiune „2.4.1 Steering and support to higher education institutions in using digital technologies" (din cadrul liniei de acțiune „Learning and teaching") introdusă în raportul de implementare din 2018; și sub forma focalizată „6.5. Digitalisation" din cadrul liniei de acțiune „Future developments" din anul 2020 - cu trimitere explicită la așteptările privind importanța digitalizării în sectorul european de învățământ superior.

Nu în ultimul rând, această mapare reprezintă un exemplu sugestiv de agregare a unui set complex de informații și date asociate unui proces de politici amplu - o opțiune esențială pentru universități asociat diverselor provocări instituționale, în special celor privind digitalizarea și utilizarea datelor.

Figura 5. Structura (sub-linii de acțiune) și dinamica (migrarea între linii de acțiune) Procesului Bologna[4,5]

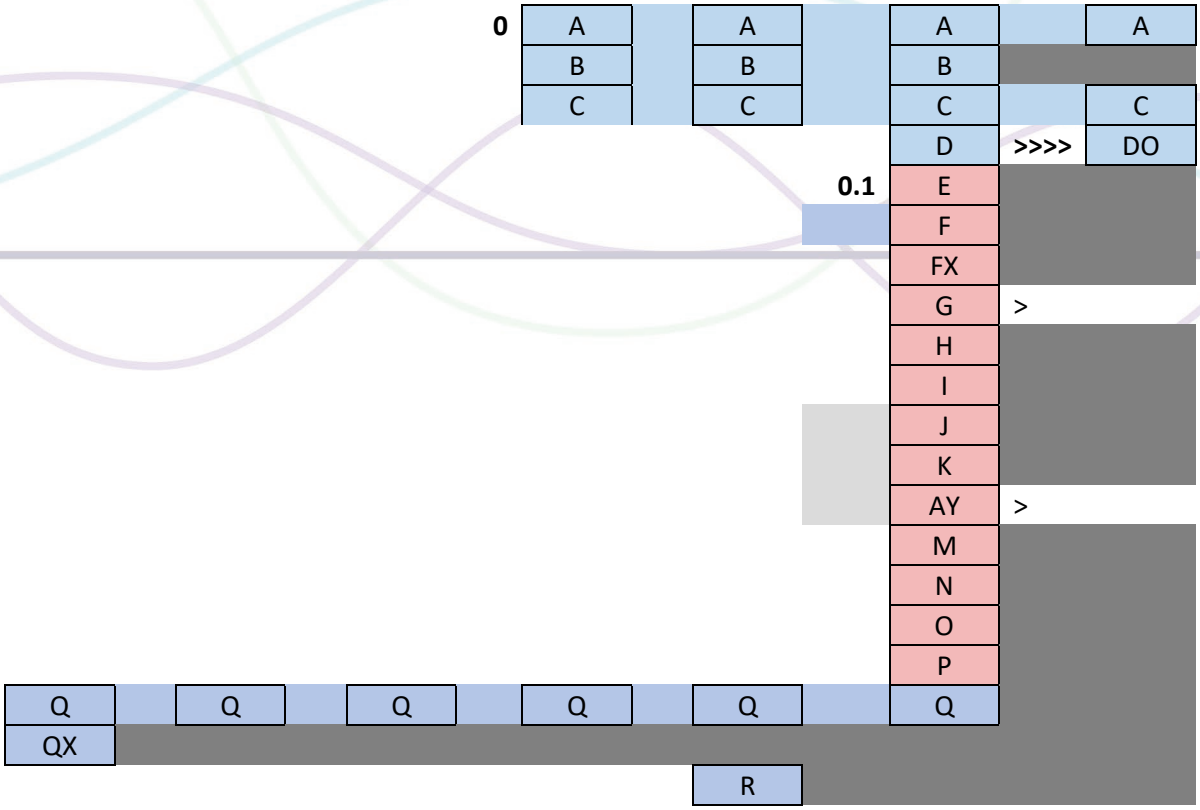

[4] Etichetele in extenso asociate codurilor din figură sunt disponibile în Anexa 2.

[5] Liniile de culoare gri reprezintă situațiile în care sub-liniile de acțiune specifice nu au fost reluate în rapoartele ulterioare; culorile liniilor codate reprezintă liniile de acțiune ale Procesului Bologna.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020

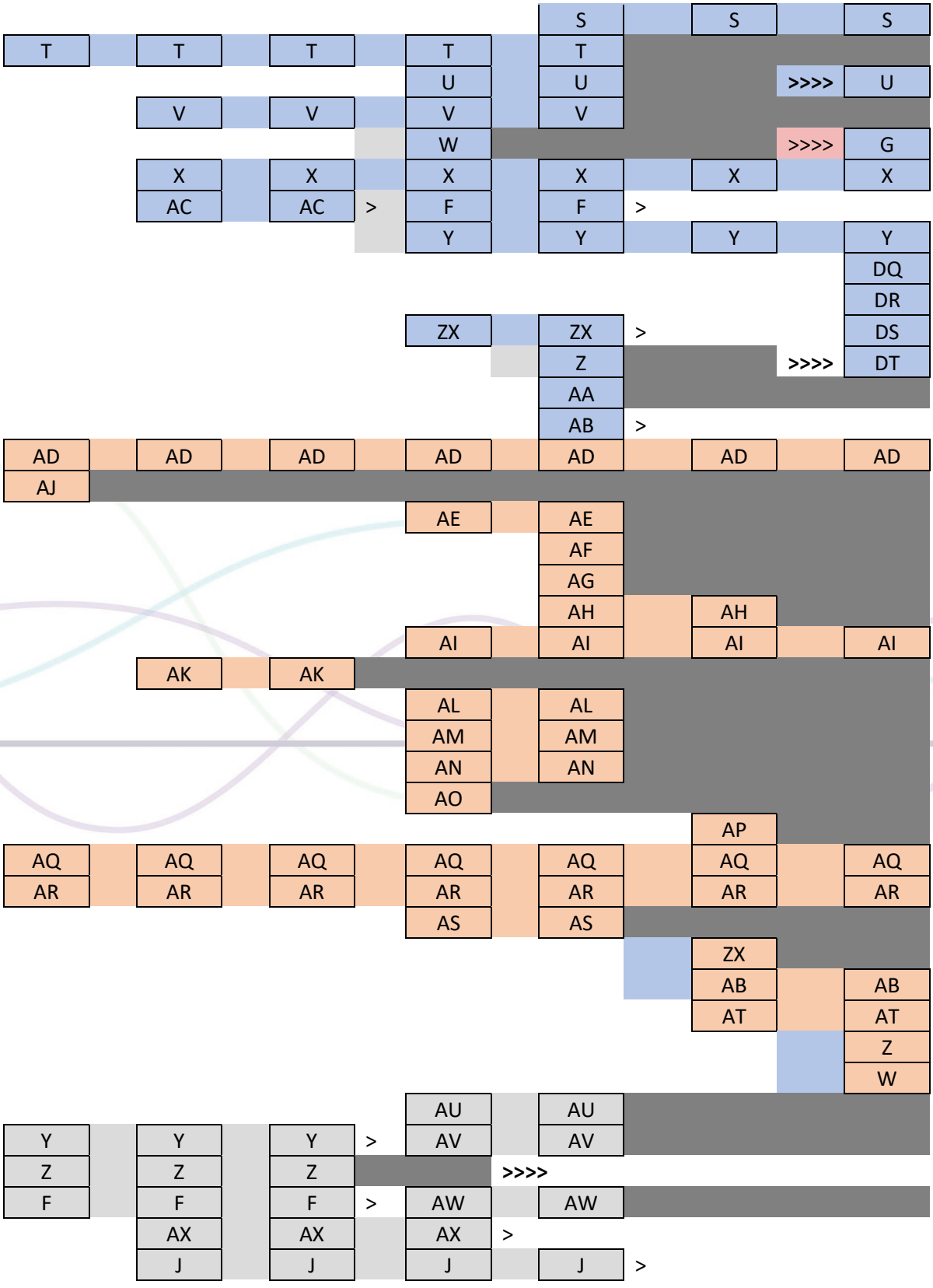

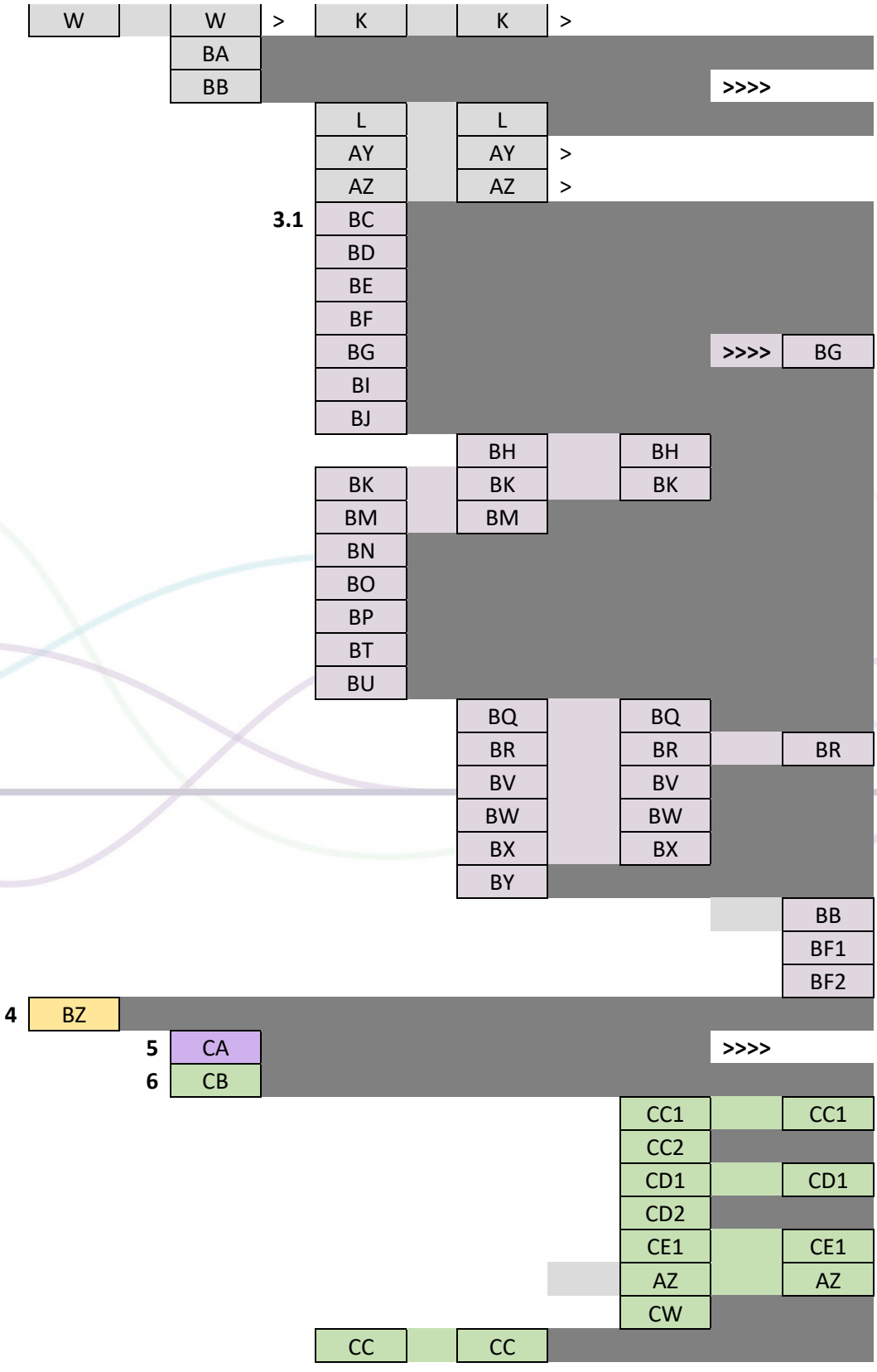
W
W
>
K
K
>
BA
BB
>>>>
L
L
AY
AY
>
AZ
AZ
>
3.1
BC
BD
BE
BF
BG
>>>>
BG
BI
BJ
BH
BH
BK
BK
BK
BM
BM
BN
BO
BP
BT
BU
BQ
BQ
BR
BR
BR
BV
BV
BW
BW
BX
BX
BY
BB
BF1
BF2
4
BZ
5
CA
>>>>
6
CB
CC1
CC1
CC2
CD1
CD1
CD2
CE1
CE1
AZ
AZ
CW
CC
CC

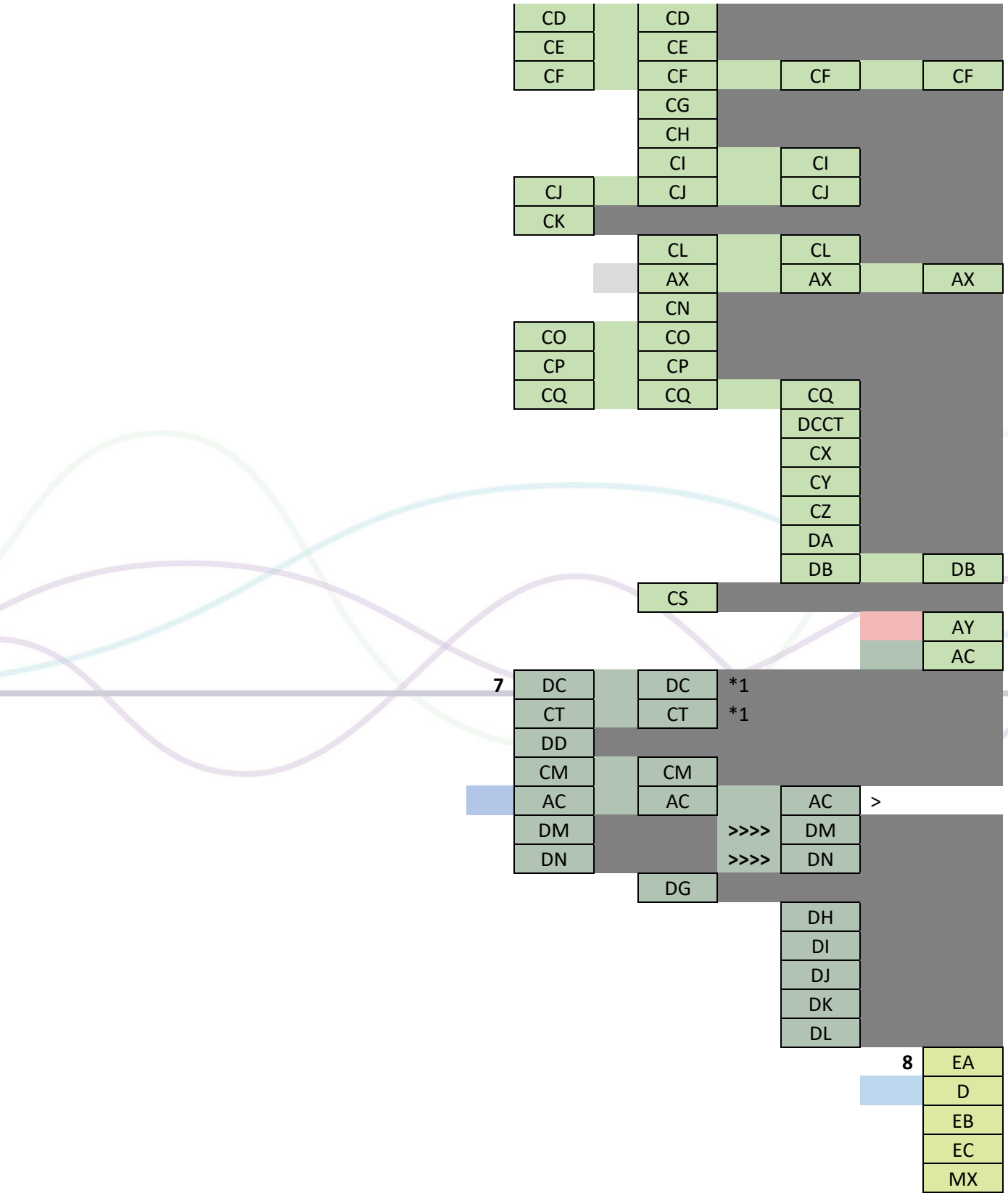
CD
CE
CF
CG
CH
CI
CJ
CK
CL
AX
CN
CO
CP
CQ
DCCT
CX
CY
CZ
DA
DB
CS
AY
AC
7
DC
CT
DD
CM
AC
DM
DN
DG
*1
*1
>>>>
>>>>
DH
DI
DJ
DK
DL
8
EA
D
EB
EC
MX

ED
CA
2005
2007
2009
2012
2015
2018
2020

Bibliografie

Deloitte Insights. 2021. *Tech Trends 2021.* Londra: Deloitte.

Future Today Institute. 2021. *Tech Trends Report 2021 (14th Annual Edution).* New York: Future Today Institute.

Semantic Knowledge (website). 2019. *Semantic Knowledge: Tropes Zoom.* Accesat mars 10, 2019. http://www.semantic-knowledge.com/download.htm.

Sursock, A. 2014. *Institutional Evaluation Programme. Ten priorities for Romanian Higher Education.* Bucharest: UEFISCDI. Accesat September 11, 2017. http://pe.forhe.ro/sites/default/files/iep_r0__system_report_en__final__2014_0.pdf.

ANEXA 1. Dicționare semantice arborescente pentru analiza instituțională

Tabelul 1. Sintagmele originale - care descriu subiectele de interes pentru analiză și clasele semantice corespondente - definite pentru construcția dicționarului semantic

Subiecte de referință din categorii de subiecte definite de la nivelul Comisiei Europene din domeniul învățământului superior	**Subiect (categorie semantică)**
Subiectul generic	Priorități europene
Subiectul generic	Aria Europeană a Învățământului Superior - EHEA
învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea academică	Învățare pe tot parcursul vieții * se regăsește în *IEP05* (promovarea accesului)
Combaterea viitoarelor necorelări în materie de competențe și promovarea excelenței în dezvoltarea competențelor	Competențe noi (relevante)
învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea academică; consolidarea unor sisteme de învățământ superior favorabile incluziunii și conectate; mobilitate.	Mobilitate (academică)
calitatea și eficiența educației și formării; sprijinirea unor sisteme de învățământ superior eficace și eficiente	Calitate (a educației, asigurarea calității)
calitatea și eficiența educației și formării; sprijinirea unor sisteme de învățământ superior eficace și eficiente	Eficiență (a educației și formării, a sistemelor de învățământ superior)
consolidarea unor sisteme de învățământ superior favorabile incluziunii și conectate; echitate, coeziune socială și cetățenie activă	Echitate și coeziune (socială)
creativitate și inovare, inclusiv antreprenoriat - la toate nivelurile de educație și formare	Creativitate
creativitate și inovare, inclusiv antreprenoriat - la toate nivelurile de educație și formare; asigurarea faptului că instituțiile de învățământ superior contribuie la inovare; stimularea inovării în sectorul educației în era digitală	Stimularea inovării
creativitate și inovare, inclusiv antreprenoriat - la toate nivelurile de educație și formare	Antreprenoriat * se regăsește în *IEP02* (finanțare sustenabilă)
recunoașterea automată a calificărilor	Recunoaștere calificărilor
crearea de universități europene de talie mondială	Universități europene
crearea Cardului Studentului European	Cardul Studentului European
stimularea inovării în sectorul educației în era digitală	Digitalizare
intensificarea sprijinului acordat profesorilor	Sprijin pentru profesori
Priorități/ concepte transversale	Open Innovation
Priorități/ concepte transversale	Open Science
subiecte definite de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ONU)	

Subiectul generic	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)
1. fără sărăcie	ODD sărăcie
2. foamete zero	ODD foame
3. sănătate și bunăstare	ODD sănătate
4. educație de calitate	ODD educație
5. egalitate de gen	ODD gender
6. apă curată și sanitație	ODD apă curată
7. energie curată și accesibilă	ODD energie
8. muncă decentă și creștere economică	ODD muncă
9. industrie, inovare și infrastructură	ODD industrie
10. inegalități reduse	ODD inegalități
11. orașe și comunități durabile	ODD orașe
12. consum și producție responsabile	ODD consum
13. acțiune climatică	ODD climă
14. viața acvatică	ODD acvatic
15. viața terestră	ODD terestru
16. pace, justiție și instituții eficiente	ODD justiție
17. parteneriate pentru realizarea obiectivelor	ODD parteneriate
subiecte de referință din discursul internațional actual privind managementul strategic și funcțiile universităților - priorități propuse de către EUA/ IEP	
1. stimulate institutional change	IEP01 (schimbare instituțională)
2. secure sustainable funding	IEP02 (finanțare sustenabilă)
3. invest in people	IEP03 (capital uman)
4. assure quality	IEP04 (asigurarea calității)
5. promote student access and success	IEP05 (promovarea accesului)
6. shift to student-centred learning	IEP06 (învățare centrată pe student)
7. increase research capacity	IEP07 (capacitate de cercetare)
8. engage with society	IEP08 (comunitate)
9. internationalise	IEP09 (internaționalizare)

Tabelul 2. Dicționarul arborescent (Tropes), compus din *clase semantice* - subiectele de referință urmărite în analiză (din categoriile descrise în analiza A) și *cuvinte cheie*

clasă semantică	cuvinte cheie
00 GLOBAL	45
01. Stimulate institutional change	1
Eficienta institutionala	2
Eficienta institutionala	eficienta_institutionala
Eficienta institutionala	eficientei_institutionale
Guvernanta	3
Guvernanta	guvernanta
Guvernanta	guvernantei
Guvernanta	guvernare
Guvernanta	guvernarea
Guvernanta	guvernarii
Leadership	4
Leadership	leadership

Schimbare institutionala	5
Schimbare institutionala	schimbare_institutionala
Solutii tic	6
Solutii tic	solutii_tic
Strategic thinking	7
Strategic thinking	capacitate_strategica
Strategic thinking	capacitatii_strategice
Strategic thinking	gandire_strategica
Strategic thinking	gandirii_strategice
Strategic thinking	planificare_strategica
Strategic thinking	planificarii_strategice
Strategic thinking	viziune_strategica
Strategic thinking	viziunea_strategica
02. Secure sustainable funding	8
Autonomie financiara	9
Autonomie financiara	autonomia_financiara
Autonomie financiara	autonomie_financiara
Diversificarea surselor de finantare	10
Diversificarea surselor de finantare	diversificare_a_surselor_de_finantare
Diversificarea surselor de finantare	diversificarea_surselor_de_finantare
Diversificarea surselor de finantare	diversificarii_surselor_de_finantare
Evaluarea riscului	11
Evaluarea riscului	evaluare_a_riscului
Evaluarea riscului	evaluare_a_riscurilor
Evaluarea riscului	evaluarea_riscului
Evaluarea riscului	evaluarea_riscurilor
Management financiar	12
Management financiar	costuri_totale
Management financiar	management_financiar
Spirit antreprenorial	13
Spirit antreprenorial	antreprenoriat
Spirit antreprenorial	spirit_antreprenorial
Spirit antreprenorial	spiritul_antreprenorial
03. Invest in people	14
Cariera didactica	15
Cariera didactica	cariera_academica
Cariera didactica	cariera_didactica
Cariera didactica	carierei_academice
Cariera didactica	carierei_didactice
Cariera didactica	dezvoltare_a_carierei
Cariera didactica	profesia_didactica
Cariera didactica	profesiei_didactice
Cooperare inter-institutionala	16
Cooperare inter-institutionala	cooperare_inter_institutionala
Cooperare inter-institutionala	cooperare_interinstitutionala
Cooperare inter-institutionala	cooperarea_inter_institutionala
Cooperare inter-institutionala	cooperarea_interinstitutionala
Cooperare inter-institutionala	modele_de_colaborare
Cooperare inter-institutionala	modele_de_cooperare
Deficit de personal	17
Deficit de personal	deficit_de_personal
Deficit de personal	deficitul_de_personal
Deficit de personal	deficitului_de_personal
Leadership in randul studentilor	18
Leadership in randul studentilor	implicarea_studentilor
Leadership in randul studentilor	leadership_in_randul_studentilor
Leadership in randul studentilor	reprezentarea_studentilor

Nivel salarial	19
Nivel salarial	atractivitate_a_salariilor
Nivel salarial	atractivitate_salariala
Nivel salarial	atractivitatea_salariala
Nivel salarial	atractivitatea_salariilor
Nivel salarial	nivel_salarial
Nivel salarial	nivelul_salarial
Nivel salarial	nivelului_salarial
Pregatirea personalului administrativ	20
Pregatirea personalului administrativ	dezvoltare_a_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	dezvoltare_pentru_personalul_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	formare_a_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	formarea_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	instruire_a_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	instruirea_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	perfectionare_a_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	perfectionarea_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	pregatire_a_personalului_administrativ
Pregatirea personalului administrativ	pregatirea_personalului_administrativ
04. Assure quality	21
Asigurarea cailtatii	22
Asigurarea cailtatii	asigurare_a_cailtatii
Asigurarea cailtatii	asigurarea_cailtatii
Asigurarea cailtatii	management_al_calitatii
Asigurarea cailtatii	managementul_calitatii
Asigurarea cailtatii	standarde_de_calitate
Asigurarea cailtatii	standardelor_de_calitate
Asigurarea interna a calitatii	23
Asigurarea interna a calitatii	asigurarea_interna_a_calitatii
Asigurarea interna a calitatii	instrumente_de_asigurare_a_cailtatii
Asigurarea interna a calitatii	instrumente_interne_de_asigurare_a_cailtatii
Asigurarea interna a calitatii	instrumente_interne_de_asigurarea_calitatii
Asigurarea interna a calitatii	instrumente_interne_pentru_asigurarea_calitatii
Asigurarea interna a calitatii	instrumente_pentru_asigurarea_calitatii
Cultura a calitatii	24
Cultura a calitatii	cultura_a_calitatii
Cultura a calitatii	cultura_calitatii
05. Promote student access and success	25
Accesul studentilor	26
Accesul studentilor	acces_la_educatie
Accesul studentilor	accesul_la_educatie
Accesul studentilor	accesul_studentilor
Accesul studentilor	imbunatatire_a_accesului
Accesul studentilor	imbunatatirea_accesului
Invatare pe tot parcursul vietii	27
Invatare pe tot parcursul vietii	invatare_pe_tot_parcursul_vietii
Invatare pe tot parcursul vietii	invatarii_pe_tot_parcursul_vietii
Invatare pe tot parcursul vietii	lifelong_learning
Sprijin pentru studenti	28
Sprijin pentru studenti	consiliere_a_studentilor
Sprijin pentru studenti	consiliere_personala
Sprijin pentru studenti	consilierea_studentilor
Sprijin pentru studenti	sprijin_pentru_studenti
Sprijin pentru studenti	sprijinirii_studentilor
Sprijin pentru studenti	sprijinul_pentru_studenti
Sprijin pentru studenti	sprijinullui_pentru_studenti
Succesul studcentilor	29

Succesul studcentilor	abandonul_scolar
Succesul studcentilor	abandonul_universitar
Succesul studcentilor	abandonului_scolar
Succesul studcentilor	abandonului_universitar
Succesul studcentilor	succesul_studcentilor
06. Shift to student-centred learning	30
Imbunatatirea procesului de invatare	31
Imbunatatirea procesului de invatare	activitati_civice
Imbunatatirea procesului de invatare	activitati_culturale
Imbunatatirea procesului de invatare	activitatilor_civice
Imbunatatirea procesului de invatare	activitatilor_culturale
Imbunatatirea procesului de invatare	crestere_a_flexibilitatii_programelor
Imbunatatirea procesului de invatare	crestere_a_interdisciplinaritatii
Imbunatatirea procesului de invatare	cresterea_flexibilitatii_programelor
Imbunatatirea procesului de invatare	cresterea_interdisciplinaritatii
Imbunatatirea procesului de invatare	cursuri_practice_si_cele_teoretice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursuri_practice_si_cursuri_teoretice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursuri_teoretice_si_cele_practice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursuri_teoretice_si_cursuri_practice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursurile_practice_si_cele_teoretice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursurile_practice_si_cursurile_teoretice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursurile_teoretice_si_cele_practice
Imbunatatirea procesului de invatare	cursurile_teoretice_si_cursurile_practice
Imbunatatirea procesului de invatare	dezvoltare_de_cursuri_optionale
Imbunatatirea procesului de invatare	dezvoltarea_cursurilor_optionale
Imbunatatirea procesului de invatare	dezvoltarea_de_cursuri_optionale
Imbunatatirea procesului de invatare	diversificare_a_metodelor_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	diversificare_a_metodelor_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	diversificarea_metodelor_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	diversificarea_metodelor_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatire_a_procesului_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatire_a_procesului_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatire_a_procesului_educational
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatirea_procesului_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatirea_procesului_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	imbunatatirea_procesului_educational
Imbunatatirea procesului de invatare	noi_metode_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	noi_metode_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	noi_metode_si_practici_de_invatare
Imbunatatirea procesului de invatare	noi_metode_si_practici_de_predare
Imbunatatirea procesului de invatare	practica_si_teorie
Imbunatatirea procesului de invatare	programe_comune
Imbunatatirea procesului de invatare	teorie_si_practica
Invatare centrata pe student	32
Invatare centrata pe student	competente_noi_de_predare
Invatare centrata pe student	invatare_centrata_pe
Invatare centrata pe student	invatare_centrata_pe_student
Invatare centrata pe student	invatarea_centrata_pe
Invatare centrata pe student	invatarea_centrata_pe_student
Invatare centrata pe student	noi_competente_de_predare
07. Increase research capacity	33
Clustere regionale	34
Clustere regionale	cluster_regional
Clustere regionale	clustere_regionale
Clustere regionale	clusterelor_regionale
Clustere regionale	clusterului_regional
Cultura de cercetare	35

Cultura de cercetare	cercetare_si_predare
Cultura de cercetare	cercetatori_tineri
Cultura de cercetare	cercetatorii_tineri
Cultura de cercetare	colaboratori_externi
Cultura de cercetare	conferinte_de_cercetare
Cultura de cercetare	conferinte_stiintifice
Cultura de cercetare	conferintelor_de_cercetare
Cultura de cercetare	conferintelor_stiintifice
Cultura de cercetare	cultura_a_cercetarii
Cultura de cercetare	cultura_de_cercetare
Cultura de cercetare	culturi_a_cercetarii
Cultura de cercetare	culturi_de_cercetare
Cultura de cercetare	culturii_de_cercetare
Cultura de cercetare	predare_si_cercetare
Cultura de cercetare	reducere_a_normei_didactice
Cultura de cercetare	reducerea_normei_didactice
Cultura de cercetare	tineri_cercetatori
Cultura de cercetare	tinerii_cercetatori
Strategia de cercetare a universitatii	36
Strategia de cercetare a universitatii	strategia_de_cercetare_a_institutiei
Strategia de cercetare a universitatii	strategia_de_cercetare_a_universitatii
Strategia de cercetare a universitatii	strategiei_de_cercetare_a_institutiei
Strategia de cercetare a universitatii	strategiei_de_cercetare_a_universitatii
Utilizarea echipamentelor	37
Utilizarea echipamentelor	utilizare_a_echipamentelor
Utilizarea echipamentelor	utilizare_a_infrastructurii_de_cercetare
Utilizarea echipamentelor	utilizare_a_laboratoarelor
Utilizarea echipamentelor	utilizarea_echipamentelor
Utilizarea echipamentelor	utilizarea_infrastructurii_de_cercetare
Utilizarea echipamentelor	utilizarea_laboratoarelor
Vizibilitate internationala	38
Vizibilitate internationala	cercetatori_in_strainatate
Vizibilitate internationala	cercetatori_internationali
Vizibilitate internationala	cercetatori_straini
Vizibilitate internationala	cercetatorilor_in_strainatate
Vizibilitate internationala	cercetatorilor_internationali
Vizibilitate internationala	cercetatorilor_straini
Vizibilitate internationala	proiecte_de_cercetare_internationale
Vizibilitate internationala	proiecte_internationale
Vizibilitate internationala	publicare_in_limbi_straine
Vizibilitate internationala	publicarii_in_limbi_straine
Vizibilitate internationala	vizibilitate_internationala
Vizibilitate internationala	vizibilitatea_internationala
08. Engage with society	39
Comunitate locala	40
Comunitate locala	acorduri_de_colaborare_cu_parteneri_interni
Comunitate locala	acorduri_de_colaborare_cu_parteneri_locali
Comunitate locala	acorduri_de_cooperare_cu_parteneri_interni
Comunitate locala	acorduri_de_cooperare_cu_parteneri_locali
Comunitate locala	comunitate_locala
Comunitate locala	comunitatea_locala
Comunitate locala	context_local
Comunitate locala	contextul_local
Comunitate locala	cooperare_in_plan_local
Comunitate locala	cooperare_locala
Comunitate locala	cooperarea_in_plan_local
Comunitate locala	implicare_in_comunitate

Comunitate locala	implicarea_in_comunitate
Comunitate locala	implicarii_in_comunitate
Comunitate locala	in_plan_local
Comunitate locala	parteneriate_locale
Comunitate locala	parteneriate_regionale
Comunitate locala	parteneriatele_locale
Comunitate locala	parteneriatele_regionale
Comunitate locala	parteneriatelor_locale
Comunitate locala	parteneriatelor_regionale
Dezvoltarea abilitatilor personale	41
Dezvoltarea abilitatilor personale	dezvoltare_a_abilitatilor_personale
Dezvoltarea abilitatilor personale	dezvoltarea_abilitatilor_personale
Dezvoltarea abilitatilor personale	gandire_critica
Dezvoltarea abilitatilor personale	gandirea_critica
Dezvoltarea abilitatilor personale	soft_skills
Dezvoltarea regionala	42
Dezvoltarea regionala	cerintele_pietei_muncii
Dezvoltarea regionala	dezvoltare_a_regiunii
Dezvoltarea regionala	dezvoltare_regionala
Dezvoltarea regionala	dezvoltarea_regionala
Dezvoltarea regionala	dezvoltarea_regiunii
Dezvoltarea regionala	integrare_a_acestora_in_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrare_a_acestora_pe_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrare_a_studentilor_in_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrare_a_studentilor_pe_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrare_pe_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrarea_acestora_in_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrarea_acestora_pe_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrarea_pe_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrarea_studentilor_in_piata_muncii
Dezvoltarea regionala	integrarea_studentilor_pe_piata_muncii
09. Internationalise	43
09. Internationalise	extindere_pe_plan_international
09. Internationalise	extinderea_pe_plan_international
09. Internationalise	internationalizare
09. Internationalise	internationalizarea
09. Internationalise	internationalizarii
09. Internationalise	pozitia_internationala
09. Internationalise	pozitiei_internationale
09. Internationalise	prezenta_internationala
09. Internationalise	prezentei_internationale
09. Internationalise	promovare_in_strainatate
09. Internationalise	promovare_internationala
09. Internationalise	promovarea_in_strainatate
09. Internationalise	promovarea_internationala
10. Rethink the higher education landscape ///	44

Tabelul 3. Dicționarul arborescent (Tropes), compus din *clase semantice* - subiectele de referință urmărite în analiză (din cele două categorii suplimentare descrise în analiza B) și *cuvinte cheie*

clasă semantică	**cuvinte cheie**
I CONCEPTE STRATEGICE UE/ CE	
Calitate	
Calitate	calitate a educatiei

Calitate	calitate a procesului educational
Calitate	calitatea educatiei
Calitate	calitatea procesului educational
Competente noi	
Competente noi	competente noi
Competente noi	competente relevante
Competente noi	competentelor noi
Competente noi	competentelor relevante
Competente noi	noi competente
Competente noi	noilor competente
Creativitate	
Creativitate	creativitate
Creativitate	creativitatea
Creativitate	creativitatii
Digitalizare	
Digitalizare	digitalizare
Digitalizare	digitalizarea
Digitalizare	digitalizarii
Echitate si coeziune	
Echitate si coeziune	coeziune
Echitate si coeziune	coeziunea
Echitate si coeziune	coeziunii
Echitate si coeziune	echitate
Echitate si coeziune	echitatea
Echitate si coeziune	echitatii
Eficienta	
Eficienta	educatie eficienta
Eficienta	educatiei eficiente
Eficienta	eficienta a educatiei
Eficienta	eficienta a formarii
Eficienta	eficienta educatiei
Eficienta	eficienta formarii
Eficienta	formare eficienta
Eficienta	formarii eficiente
EHEA	
EHEA	aria europeana a invatamantului superior
EHEA	ariei europene a invatamantului superior
EHEA	ehea
EHEA	european higher education area
EHEA	spatiul european al invatamantului superior
EHEA	spatiului european al invatamantului superior
European Student Card	
European Student Card	cardul studentului european
European Student Card	european student card
Mobilitate	
Mobilitate	mobilitate
Mobilitate	mobilitatea
Mobilitate	mobilitati
Mobilitate	mobilitatii
Mobilitate	mobilitatile
Mobilitate	mobilitatilor
Mobilitate	stagii
Mobilitate	stagiile
Mobilitate	stagiilor
Mobilitate	stagiu
Mobilitate	stagiul
Mobilitate	stagiului

Open Innovation	
Open Innovation	open innovation
Open Science	
Open Science	open science
Open Science	stiinta deschisa
prioritati europene	
prioritati europene	prioritate europeana
prioritati europene	prioritatea europeana
prioritati europene	prioritati europene
prioritati europene	prioritatii europene
prioritati europene	prioritatile europene
prioritati europene	prioritatilor europene
Recunoastere calificarilor	
Recunoastere calificarilor	recunoastere a calificarii
Recunoastere calificarilor	recunoastere a calificarilor
Recunoastere calificarilor	recunoastere a diplomei
Recunoastere calificarilor	recunoastere a diplomelor
Recunoastere calificarilor	recunoasterea calificarii
Recunoastere calificarilor	recunoasterea calificarilor
Recunoastere calificarilor	recunoasterea diplomei
Recunoastere calificarilor	recunoasterea diplomelor
Sprijin pentru profesori	
Sprijin pentru profesori	pentru cadre didactice
Sprijin pentru profesori	pentru cadrele didactice
Sprijin pentru profesori	pentru profesori
Sprijin pentru profesori	pentru profesorii
Sprijin pentru profesori	sprijinirea cadrelor didactice
Sprijin pentru profesori	sprijinirea profesorilor
Stimularea inovarii	
Stimularea inovarii	stimularea inovarii
Universitati Europene	
Universitati Europene	consortii de universitati europene
Universitati Europene	consortiile de universitati europene
Universitati Europene	consortiilor de universitati europene
Universitati Europene	consortiu de universitati europene
Universitati Europene	consortiul de universitati europene
Universitati Europene	consortiului de universitati europene
Universitati Europene	initiativa universitatilor europene
II ODD	
ODD	
ODD	obiectivele de dezvoltare durabila
ODD	obiectivelor de dezvoltare durabila
ODD	odd
ODD	sdg
ODD	sustainable development goals
ODD acvatic	
ODD acvatic	acvatic
ODD acvatic	acvatica
ODD acvatic	acvatice
ODD apa curata	
ODD apa curata	apa curata
ODD apa curata	ape curate
ODD clima	
ODD clima	actiune climatica
ODD clima	actiuni climatice
ODD clima	schmbari climatice
ODD clima	schmbarile climatice

ODD clima	schmbarilor climatice
ODD consum	
ODD consum	consum responsabil
ODD consum	consumul responsabil
ODD consum	consumului responsabil
ODD consum	productia responsabila
ODD consum	productie responsabila
ODD consum	productiei responsabile
ODD educatie	
ODD educatie	educatia de calitate
ODD educatie	educatie de calitate
ODD educatie	educatiei de calitate
ODD educatie	educatii de calitate
ODD energie	
ODD energie	energia accesibila
ODD energie	energia curata
ODD energie	energie accesibila
ODD energie	energie curata
ODD energie	energiei accesibile
ODD energie	energiei curate
ODD energie	energii accesibile
ODD energie	energii curate
ODD foame	
ODD foame	foame
ODD foame	foamete
ODD foame	foametei
ODD gender	
ODD gender	barbati si femei
ODD gender	egalitate de gen
ODD gender	egalitate intre sexe
ODD gender	egalitatea de gen
ODD gender	egalitatea dintre sexe
ODD gender	egalitatea intre sexe
ODD gender	egalitatii de gen
ODD gender	egalitatii dintre sexe
ODD gender	egalitatii intre sexe
ODD gender	femei si barbati
ODD gender	gender
ODD industrie	
ODD industrie	industrie
ODD inegalitati	
ODD inegalitati	egalitate de sanse
ODD inegalitati	egalitatea de sanse
ODD inegalitati	egalitatii de sanse
ODD inegalitati	inegalitate
ODD inegalitati	inegalitatea
ODD inegalitati	inegalitati
ODD inegalitati	inegalitatii
ODD justitie	
ODD justitie	institutii eficiente
ODD justitie	justitia
ODD justitie	justitie
ODD justitie	justitiei
ODD justitie	pace
ODD justitie	pacea
ODD justitie	pacii
ODD munca	

ODD munca	crestere economica
ODD munca	cresterea economica
ODD munca	cresterii economice
ODD munca	munca decenta
ODD munca	muncii decente
ODD orase	
ODD orase	comunitate durabila
ODD orase	comunitati durabile
ODD orase	comunitatii durabile
ODD orase	comunitatilor durabile
ODD orase	oras durabil
ODD orase	orase durabile
ODD orase	oraselor durabile
ODD orase	orasului durabil
ODD parteneriate	
ODD parteneriate	parteneriate pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabila
ODD parteneriate	parteneriatele pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabila
ODD parteneriate	parteneriatelor pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabila
ODD sanatate	
ODD sanatate	bunastare
ODD sanatate	bunastarea
ODD sanatate	bunastarii
ODD sanatate	sanatate
ODD sanatate	sanatatea
ODD sanatate	sanatatii
ODD saracie	
ODD saracie	saracia
ODD saracie	saracie
ODD saracie	saraciei
ODD terestru	
ODD terestru	terestra
ODD terestru	terestru

ANEXA 2. Structura datelor prelucrate pentru maparea Procesului Bologna

Tabelul 4. Etichetele (oficiale) elementelor grafice privind structura și dinamica Procesului Bologna

DOCUMENT (an)	an	ID Linie de acțiune	Nume oficial Linie de acțiune	ID Sub-Linie de acțiune	Nume oficial Sub-Linie de acțiune sau heading în raport	Sub-Linie de acțiune nouă	Sub-Linie de acțiune întreruptă
2012 implementation report	2012	0	Context of the EHEA	A	1.1. Student population	1	0
2015 implementation report	2015	0	Context of the EHEA	A	1.1. Student population	0	0
2018 implementation report	2018	0	The EHEA landscape	A	1.1. Student population	0	0
2020 implementation report	2020	0	EHEA key data	A	1.1. Student population	0	
2012 implementation report	2012	0	Context of the EHEA	B	1.2. Higher education institutions	1	0
2015 implementation report	2015	0	Context of the EHEA	B	1.2. Higher education institutions	0	0
2018 implementation report	2018	0	The EHEA landscape	B	1.2. Higher education institutions and staff	0	0
2020 implementation report	2020	0	EHEA key data	B	1.3. Higher education institutions	0	
2020 implementation report	2020	0	EHEA key data	DO	1.2. Academic staff	1	
2012 implementation report	2012	0	Context of the EHEA	C	1.3. Public expenditure on higher education	1	0
2015 implementation report	2015	0	Context of the EHEA	C	1.3. Expenditure on higher education	0	0
2018 implementation report	2018	0	The EHEA landscape	C	1.3. Expenditure on higher education	0	0
2020 implementation report	2020	0	EHEA key data	C	1.3. Expenditure on higher education	0	
2018 implementation report	2018	0	The EHEA landscape	D	1.4. Values and governance	1	0
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	E	2.1. National and institutional strategies	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	F	2.2.1. Implementation of ECTS - state of play	0	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	FX	2.2.2. Policy guidance for the implementation of the learning outcomes approach	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	G	2.2.3. Monitoring the implementation of ECTS	1	0
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	H	2.2.4. Students' perspective on the implementation of ECTS	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	I	2.2.5. Stage of implementation of ECTS: summary of the main criteria for the assessment of the implementation of ECTS by external quality assurance agencies	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	J	2.3.1. Provision of flexible study programmes by higher education institutions	0	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	K	2.3.2. Formal student statuses reflecting modes of study	0	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	AY	2.3.3. Student participation in part-time studies	0	1

2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	M	2.4.1 Steering and support to higher education institutions in using digital technologies	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	N	2.4.2 Online courses in higher education	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	O	2.5.1. Teaching in higher education: top-level and institutional perspective	1	1
2018 implementation report	2018	0-1	Learning and teaching	P	2.5.2. Teaching from students' perspective	1	1
2005 stocktaking report	2005	1	Two-cycle Degree System	Q	Stage of implementation of two-cycle system		0
2005 stocktaking report	2005	1	Two-cycle Degree System	QX	Level of student enrolment in two-cycle system		1
2007 stocktaking report	2007	1	Degree system	Q	Stage of implementation of the first and second cycle	0	0
2009 stocktaking report	2009	1	Degree system	Q	Stage of implementation of the first and second cycle	0	0
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	Q	2.1.1. Structure and implementation of first and second cycles (BA and MA)	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	Q	2.1.1. Stage of implementation of the three cycles	0	0
2018 implementation report	2018	1	Degrees and qualifications	Q	3.1.1. The Bologna three-cycle system and intermediate (short-cycle) qualifications	0	1
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	DQ	2.2.1. Workload of first cycle programmes	1	
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	DR	2.2.2. Workload of second cycle programmes	1	
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	DS	2.2.3. Combined workload of first- and second-cycle programmes	1	
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	U	2.1.2. Short-cycle programmes	0	
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	R	2.1.2. Common models and credit ranges of ECTS	1	1
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	S	2.1.3. Programmes outside the typical Bologna models	1	0
2018 implementation report	2018	1	Degrees and qualifications	S	3.1.2. Integrated (long) programmes and programmes outside the Bologna-degree structure	0	1
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	S	2.2.6. Programmes outside the Bologna-degree structure	0	
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	DT	2.2.5. Integrated/long programmes leading to a second cycle degree	1	
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	G	2.2.7. Monitoring the implementation of the ECTS system	0	
2005 stocktaking report	2005	1	Two-cycle Degree System	T	Access from first cycle to second cycle		0
2007 stocktaking report	2007	1	Degree system	T	Access to the next cycle	0	0
2009 stocktaking report	2009	1	Degree system	T	Access to the next cycle	0	0
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	T	Access to the next cycle	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	T	2.1.5. Access to the next cycle	0	1
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	U	2.1.2. Short-cycle higher education programmes	1	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	U	2.1.4. Short cycle higher education programmes	0	1
2007 stocktaking report	2007	1	Degree system	V	Progress on implementing the third cycle	1	0
2009 stocktaking report	2009	1	Degree system	V	Implementation of the third cycle	0	0

2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	V	2.1.3. Third-cycle programmes	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	V	2.1.6. Third-cycle programmes	0	1
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	W	2.1.4. Joint degrees and programmes	0	1
2007 stocktaking report	2007	1	Degree system	X	Implementation of national qualifications framework	1	0
2009 stocktaking report	2009	1	Degree system	X	Implementation of national qualifications frameworks	0	0
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	X	2.2.1. National qualifications frameworks	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	X	2.2.1. National qualifications frameworks (NQF)	0	0
2018 implementation report	2018	1	Degrees and qualifications	X	3.2.2. National qualifications frameworks (NQFs)	0	0
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	X	2.2.9. National Qualifications Frameworks (NQF)	0	
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	F	2.2.2. ECTS, learning outcomes and student centred learning	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	F	2.2.2. ECTS, learning outcomes and student centred learning	0	0
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	Y	2.2.3. Diploma Supplement	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	Y	2.2.3. Diploma Supplement	0	0
2018 implementation report	2018	1	Degrees and qualifications	Y	3.2.1. Diploma Supplement	0	0
2020 implementation report	2020	1	Degrees and qualifications	Y	2.2.8. Diploma Supplement (DS)	0	
2012 implementation report	2012	1	Degrees and qualifications	ZX	2.3. Recognition of qualifications	1	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	ZX	2.3. Recognition of qualifications	0	0
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	Z	2.3.1. Implementation of the Lisbon Recognition Convention (LRC)	0	1
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	AA	2.3.2. New activities to improve recognition	1	1
2015 implementation report	2015	1	Degrees and qualifications	AB	2.3.3. Work towards the automatic recognition of qualifications	1	0
2007 stocktaking report	2007	1	Degree system	AC	Increasing the employability of graduates with bachelor qualifications	1	0
2009 stocktaking report	2009	1	Degree system	AC	Employability of graduates	0	0
2005 stocktaking report	2005	2	Quality assurance	AD	Stage of development of quality assurance system		0
2007 stocktaking report	2007	2	Quality assurance	AD	Stage of development of external quality assurance system	0	0
2009 stocktaking report	2009	2	Implementation of quality assurance	AD	Stage of development of external quality assurance system	0	0
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AD	3.1.3. Evaluating national systems against ESG	0	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AD	3.2.6. Evaluating national systems against ESG	0	1
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AD	4.1.2. External Quality Assurance	0	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AD	3.2.1. Stage of development of external Quality Assurance	0	
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AE	3.1.1. Character and orientation of national quality assurance systems	1	0

2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AE	3.2.1. Character and orientation of national quality assurance systems	0	1
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AF	3.2.2. Focus of External Quality Assurance	1	1
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AG	3.2.3. Publication of critical and negative evaluation reports	1	1
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AH	3.2.4. Impact of the European Higher Education Area on developments in quality assurance	1	1
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AH	4.1.2. External Quality Assurance	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AI	3.1.2. Ability of higher education institutions to be evaluated by non-national agencies	1	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AI	3.2.5. Ability of higher education institutions to be evaluated by non-national agencies	0	0
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AI	4.1.3. Cross-border quality assurance	0	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AI	3.2.4. Level of openness to cross border Quality Assurance of EQAR-registered agencies, 2018/19	0	
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	W	3.2.5. The European Approach to the Quality Assurance of Joint Programmes in the EHEA	0	
2005 stocktaking report	2005	2	Quality assurance	AJ	Key elements of evaluation systems		1
2007 stocktaking report	2007	2	Quality assurance	AK	National implementation of Standards and Guidelines for QA in the EHEA (ESG)	1	0
2009 stocktaking report	2009	2	Quality assurance	AK	Implementation of internal quality assurance systems in accordance with ESG	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AL	3.2.1. Formal requirements for higher education institutions to establish internal quality assurance systems	1	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AL	3.1.1. Formal requirements for higher education institutions to establish internal quality assurance systems	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AM	3.2.2. Responsibility for the focus of internal quality assurance systems	1	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AM	3.1.2. Responsibility for the focus of internal quality assurance systems	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AN	3.2.3. Institutional strategies for continuous quality improvement	1	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AN	3.1.3. Institutional strategies for continuous quality improvement	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AO	3.2.4. Publication of critical and negative evaluation reports	1	1
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AP	4.1.1. Internal Quality Assurance	1	1
2005 stocktaking report	2005	2	Quality assurance	AQ	Level of participation of students		0
2007 stocktaking report	2007	2	Quality assurance	AQ	Level of student participation	0	0
2009 stocktaking report	2009	2	Quality assurance	AQ	Level of student participation in quality assurance	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AQ	3.1.3. Evaluating national systems against ESG	0	0

2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AQ	3.2.6. Evaluating national systems against ESG	0	0
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AQ	4.1.2. External Quality Assurance	0	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AQ	3.2.2. Student participation in external Quality Assurance	0	
2005 stocktaking report	2005	2	Quality assurance	AR	Level of international participation, co-operation and networking		0
2007 stocktaking report	2007	2	Quality assurance	AR	Level of international participation	0	0
2009 stocktaking report	2009	2	Quality assurance	AR	Level of international participation in QA	0	1
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AR	3.1.3. Evaluating national systems against ESG	0	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AR	3.2.6. Evaluating national systems against ESG	0	0
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AR	4.1.2. External Quality Assurance	0	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AR	3.2.3. International participation in national Quality Assurance systems	0	
2012 implementation report	2012	2	Quality assurance	AS	3.1.4. Involvement of employers in QA	1	0
2015 implementation report	2015	2	Quality assurance	AS	3.2.7. Involvement of employers in QA	0	1
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	ZX	4.2.1. Recognition of qualifications	0	1
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	Z	3.4.1. Principles of the Lisbon Recognition Convention in national legislation, 2018/19	0	
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AB	4.2.2. Work towards automatic recognition	0	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AB	3.4.3. Automatic Recognition	0	
2018 implementation report	2018	2	Quality assurance and recognition	AT	4.2.3. Recognition procedures for qualifications held by refugees, displaced persons and persons in a refugee-like situation	1	0
2020 implementation report	2020	2	Quality assurance and recognition	AT	3.4.2. Implementation of Article VII of the Lisbon Recognition Convention	0	
2005 stocktaking report	2005	3	Recognition of Degrees and Periods of Study	Y	Stage of implementation of Diploma Supplement		0
2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	Y	Stage of implementation of diploma supplement	0	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	Y	Stage of implementation of Diploma Supplement	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AU	6.1. National understanding of the concept of lifelong learning	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	AU	5.1. National understanding of the concept of lifelong learning	0	1
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AV	6.2. Lifelong learning as a recognised mission of higher education institutions	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	AV	5.2. Lifelong learning as a recognised mission of higher education institutions	0	1
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AW	6.3. Financing lifelong learning	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	AW	5.3. Financing lifelong learning	0	1
2005 stocktaking report	2005	3	Recognition of Degrees and Periods of Study	Z	Ratification of Lisbon Recognition Convention		0

2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	Z	National implementation of the principles of the Lisbon Recognition Convention	0	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	Z	Stage of implementation of Lisbon Recognition Convention	0	1
2005 stocktaking report	2005	3	Recognition of Degrees and Periods of Study	F	Stage of implementation of ECTS		0
2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	F	Stage of implementation of ECTS	0	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	F	Stage of implementation of ECTS	0	0
2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	AX	Recognition of prior learning (RPL) (LLL)	1	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	AX	Recognition of prior learning	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AX	6.5. Recognising prior learning	0	0
2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	J	Creating opportunities for flexible learning paths in higher education	1	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	J	Flexible learning paths	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	J	6.4.1. Policy approaches targeting flexible delivery of higher education programmes	0	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	J	5.4.1. Policy approaches targeting flexible delivery of higher education programmes	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	K	6.4.2. Studying in higher education with a formal status other than the status of a full-time student	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	K	5.4.2. Studying in higher education with a formal status other than full-time student	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	L	6.4.3. Provision of part-time studies by higher education institutions	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	L	5.4.3. Provision of part-time studies by higher education institutions	0	1
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AY	6.4.4. Statistical data on student participation in part-time studies	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	AY	5.4.4. Statistical data on student participation in part-time studies	0	0
2012 implementation report	2012	3	Lifelong learning	AZ	6.6. Participation of mature students and delayed transition students in formal higher education provision	1	0
2015 implementation report	2015	3	Lifelong learning	AZ	5.5. Participation of mature students and delayed transition students in formal higher education provision	0	0
2007 stocktaking report	2007	3	Recognition of Degrees and Study Periods	W	Establishment and recognition of joint degrees	1	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	W	Establishment and recognition of joint degrees	0	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	BA	Student and staff mobility	1	0
2009 stocktaking report	2009	3	Recognition, lifelong learning and mobility	BB	Portability of grants and loans	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BC	7.1. Types of mobility	1	1

2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BD	7.2.1. Degree mobility flows from outside the EHEA to the EHEA	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BE	7.2.2. Degree mobility flows from inside the EHEA to outside the EHEA	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BF	7.2.3. Degree and credit mobility flows within the EHEA	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BG	7.2.4. Balanced vs. imbalanced mobility	1	1
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BH	7.2.2. Student mobility flows	1	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BH	7.2.2. Statistical information on student mobility flows	0	1
2020 implementation report	2020	3-1	Internationalisation	BF1	5.2.1. Outward mobility	1	
2020 implementation report	2020	3-1	Internationalisation	BF2	5.2.2. Inward degree mobility	1	
2020 implementation report	2020	3-1	Internationalisation	BG	5.2.3. Mobility balance	0	
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BI	7.3.1. Programmes at European level	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BJ	7.3.2. Programmes and strategies at national level	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BK	7.3.3. Target setting	1	0
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BK	7.2.1. International student mobility and mobility targets	0	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BK	7.2.1. Establishing targets for student mobility	0	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BM	7.3.4. Obstacles to student mobility	1	0
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BM	7.2.3. Obstacles to student mobility	0	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BN	7.3.5. Financial measures to support student mobility	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BO	7.3.6. Other measures to support student mobility	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BP	7.3.7. Monitoring	1	1
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BQ	7.2.4. Measures to tackle obstacles to student mobility	1	0
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BR	7.2.5. Mobility support for disadvantaged students	1	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BQ	7.2.3. Policy factors that influence student mobility	0	1
2020 implementation report	2020	3-1	Internationalisation	BB	5.3.1. Portability of public grants and publicly-subsidised loans	0	
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BR	7.2.3. Policy factors that influence student mobility	0	0
2020 implementation report	2020	3-1	Internationalisation	BR	5.3.2. Supporting the mobility of students from disadvantaged groups	0	
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BT	7.4.1. Concept	1	1
2012 implementation report	2012	3-1	Mobility	BU	7.4.2. Obstacles and measures to staff mobility	1	1
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BV	7.2.6. International staff mobility	1	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BV	7.3. Staff mobility	0	1
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BW	7.1.1. Engagement at national level	1	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BW	7.1. Policies for internationalisation	0	1
2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BX	7.1.2. Engagement at institutional level	1	0
2018 implementation report	2018	3-1	Internationalisation and mobility	BX	7.1. Policies for internationalisation	0	1

2015 implementation report	2015	3-1	Internationalisation and mobility	BY	7.1.3. Cooperation with different regions	1	1
2007 stocktaking report	2007	4	Higher education and research	BZ	Higher education and research	1	1
2009 stocktaking report	2009	5	European Higher Education Area in a Global Setting	CA	European Higher Education Area in a Global Setting	1	1
2009 stocktaking report	2009	6	Social dimension of the European Higher Education Area	CB	Social dimension of the European Higher Education Area	1	0
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CC	4.1.1. Gender balance in higher education	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CC	4.1.1. Gender balance in higher education	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CC1	5.1.1. The impact of students' background on their participation in higher education	1	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CC2	5.2.1. Statistics on attainment and completion	1	1
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	CC1	4.2.1. Access and participation	0	
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CD	4.1.2. Migrants in higher education	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CD	4.1.2. Participation and attainment of students with immigration background	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CD1	5.1.1. The impact of students' background on their participation in higher education	1	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CD2	5.2.1. Statistics on attainment and completion	1	1
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	CD1	4.2.1. Access and participation	0	
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CE	4.1.3. Influence of parental education on higher education attainment	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CE	4.1.3. Influence of parental education on higher education attainment	0	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CE1	5.1.1. The impact of students' background on their participation in higher education	1	0
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	CE1	4.2.1. Access and participation	0	
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	AZ	5.1.1. The impact of students' background on their participation in higher education	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CW	5.2.1. Statistics on attainment and completion	1	1
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	AZ	4.2.1. Access and participation	0	
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	AY	4.2.1. Access and participation	0	
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	AC	4.2.2. Employability	0	
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CF	4.2.1. Overview of the main approaches	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CF	4.2.5. Summary of main policy measures	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CF	5.1.2. Policies on widening access	0	0
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	CF	4.3.1. Supporting under-represented groups	0	

2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CG	4.2.1. Policy framework	1	1
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CH	4.2.2. Concrete measures to widen participation	1	1
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CI	4.2.3. Quantitative objectives	1	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CI	5.1.2. Policies on widening access	0	1
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CJ	4.2.2. Monitoring	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CJ	4.2.4. Monitoring of the composition of the student body	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CJ	5.1.2. Policies on widening access	0	1
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CK	4.3.1. Non-traditional access routes to higher education	1	1
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CL	4.3.1. Access routes to higher education	1	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CL	5.1.2. Policies on widening access	0	1
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	AX	4.3.2. Recognition of non-formal and informal learning	0	0
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	AX	5.2.2. Policies for improving completion	0	0
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	AX	4.3.2. Recognition of prior non-formal and informal learning	0	
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CN	4.3.3. Statistics and monitoring on alternative access routes and recognition of prior learning	1	1
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CO	4.3.2. Student services	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CO	4.3.4. Student services	0	1
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CP	4.4.1. Student costs	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CP	4.4.1. Student costs	0	1
2012 implementation report	2012	6	Social dimension in higher education	CQ	4.4.2. Student income and public support	1	0
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CQ	4.4.2. Student income and public support	0	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CQ	5.1.2. Policies on widening access	0	1
2015 implementation report	2015	6	Social dimension in higher education	CS	4.4.3. Fees and financial support in the third cycle	1	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	DCCT	5.2.1. Statistics on attainment and completion	1	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CX	5.2.2. Policies for improving completion	1	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CY	5.2.2. Policies for improving completion	1	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	CZ	5.2.2. Policies for improving completion	1	1
2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	DA	5.2.2. Policies for improving completion	1	1

2018 implementation report	2018	6	Opening HE to a diverse student population	DB	5.2.2. Policies for improving completion	1	0
2020 implementation report	2020	6	Social Dimension	DB	4.3.3. Measures to support the retention and completion of students from under-represented groups	0	
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	DC	5.1. Higher education output: higher education attainment levels	1	0
2015 implementation report	2015	7	Effective outcomes and employability	DC	6.1. Higher education attainment and completion	0	0
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	CT	5.2.1. Completion rates	1	1
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	DD	5.2.2. Entry and graduation rates	1	1
2015 implementation report	2015	7	Effective outcomes and employability	CT	6.1.1. Levels of completion in the EHEA	0	0
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	CM	5.2.3. Policies for improving completion rates	1	0
2015 implementation report	2015	7	Effective outcomes and employability	CM	6.1.2. Policies for improving completion rates	0	0
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	AC	5.3. Graduates on the labour market: unemployment and transition from education to work	0	0
2015 implementation report	2015	7	Effective outcomes and employability	AC	6.2.1. Graduates on the labour market: transition from education to work	0	0
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	AC	6.1.1. Graduates on the labour market: transition from education to work	0	0
2015 implementation report	2015	7	Effective outcomes and employability	DG	6.2.2. Policies for enhancing graduates' employability	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DH	6.2.1. Labour-market and skills forecasting as an information source	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DI	6.2.2. Cooperation between employers and HEIs	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DJ	6.2.3. Practical training and work placements	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DK	6.2.4. Students' transition to work	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DL	6.2.5. Monitoring and evaluation	1	1
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	DM	5.4. Private returns on education: income and educational attainment	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DM	6.1.2. Income and educational attainment	0	1
2012 implementation report	2012	7	Effective outcomes and employability	DN	5.5. Higher education qualifications and labour market demand: qualification mismatches	1	1
2018 implementation report	2018	7	Relevance of the outcomes and employability	DN	6.1.3. Qualification mismatches	0	1
2020 implementation report	2020	8	Future developments	EA	6.1. Introduction: continuity and change	1	
2020 implementation report	2020	8	Future developments	D	6.2. Values	0	
2020 implementation report	2020	8	Future developments	EB	6.3. Sustainable development	1	

2020 implementation report	2020	8	Future developments	EC	6.4. European integration and innovation	1	
2020 implementation report	2020	8	Future developments	MX	6.5. Digitalisation	1	
2020 implementation report	2020	8	Future developments	ED	6.6. Micro-credentials	1	
2020 implementation report	2020	8	Future developments	CA	6.7. EHEA in the world	0	
TOTALURI	7	12				132	99